

Sargarey citaaboo

Citaaboo fahamandiroo

Sargarey citaaboo sorro jinaa g'ir cebe kanj cere kubayyan hukcumoo ra Irkoy ga ciya Musa se ka ŝelanj a bande. Citaaboo kul ra, Irkoy ga Musa noo aŝariya boobo, nda fondoyan kanj a m'i noo Izirayel borey se, nda yaamar kanj ti: «Boro kanj g'i ka goy ga huna nda ey.» (zamnaa 18.5; Rom borey batagaa 10.5). Irkoy mma baa nga ma Izirayel borey fahamandi takaa kanj nda i ga hin ka hayey gagay kanj ga ceeci ka nga nda ngi gamoo hasara, nda mo ka cere kubayyan hukcumoo tee hakiika ra cere kubay doo.

Hõ borey kanj ga citaaboo woo caw, aŝariyawey wey ga hin ka tee i se boŋhaway. Amma a ga ganakey hongandi nongu kul kanj ra i goo, nda alwaati kul, kanj boro nda nga Koyoo gamoo ma boori man'ti kala alwaazibi nbunadam hunaroo se.

Sargari kukurantaa

¹ Abadantaa na Musa cee cere kubayyan hukcumoo do ka ŝelanj a se ka nee: ² «ŝelanj Izirayel borey se, nee i se: ‹Nda boro foo war ra ga baa nga ma adabba tee sargari Abadantaa maapoo ga, a m'a kaa alman beerey wala ibuuney ra.

³ Nda hayaa kanj a g'a kaa man'ti kala hawize sargari kukurante, a ma tee aru kanj ga malal sii, a ma sargaroo kaa cere kubayyan hukcumoo

mijoo ga hala Abadantaa ma duu k'a taa. ⁴ A ma nga kaboo fur sargari kukurantaa almanoo boŋoo ga, Abadantaa g'a taa, ka nga zunubey tuusu. ⁵ A ma haw-izoo koosu Abadantaa jine. Haruna iz'arey, sargari juwalkey ma kate kuroo k'a say-say sargari tonadogoo carawey bande kaŋ goo cere kubayyan huklumoo mijoo ga. ⁶ Bora ma hawoo fooru k'a dunbu-dunbu. ⁷ Sargari juwalkaa Haruna iz'arey ma nuune daŋ sargari tonadogoo boŋ ka tuuri kanandi nuunaa boŋ. ⁸ Haruna iz'arey, sargari juwalkey ma ham dunbu-dunbantey, nda boŋoo, nda maanoo kanandi tuurey boŋ nuunaa ga kaŋ goo sargari tonadogoo boŋ. ⁹ A ma teeley nda kobsey numay nda hari, sargari juwalkaa m'i kul dullandi sargari tonadogoo boŋ. Sargari kukurante no, sargari tonante kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

¹⁰ Nda nga sargaroo si hun kala alman buuney ra ka tee sargari kukurante, a ma tee feeji wala hancin, aru kaŋ ga malal sii. ¹¹ A m'a koosu sargari tonadogoo hawsa caraa here huklumoo tenje Abadantaa jine. Haruna iz'arey, sargari juwalkey ma kuroo say-say sargari tonadogoo carawey bande. ¹² A m'a dunbu-dunbu, boŋoo nda maanoo goo a ra. Sargari juwalkaa m'i kanandi tuurey boŋ nuunaa ga kaŋ goo sargari tonadogoo boŋ. ¹³ A ma teeley nda kobsey numay nda hari. Sargari juwalkaa m'i kul dullandi k'i sarga sargari tonadogoo boŋ. Sargari kukurante no, sargari tonante kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

¹⁴ Nda nga sargaroo si hun kala cirawey ra ka

tee sargari kukurante Abadantaa se, a ma tee gubaguba wala tuuzun-ize. ¹⁵ Sargari juwalkaa m'a sarga sargari tonadogoo boŋ, a ma boŋoo kaa k'a dullandi sargari tonadogoo boŋ, de kuroo ma doorandi sargari tonadogoo caraa ga. ¹⁶ A ma zunduroo dogu, nga nda hayey kaŋ goo a ra* k'i warra sargari tonadogoo jeroo ga, waynahunay here, nongoo kaŋ ra i ga boosey daŋ. ¹⁷ A ma fatawey nda cere game kottu bila i ma hun cere ga. Sargari juwalkaa m'a dullandi sargari tonadogoo tuuroo boŋ kaŋ goo nuunaa ra. Sargari kukurante no, sargari tonante kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se.»

2

Taasu sargaroo

¹ «Nda boro ga baa ma taasu sargari tee Abadantaa maapoo ga, sargaroo ma tee farin hamni, a ma jii doori a boŋ ka dugu fur a ga. ² A m'a ka koy Haruna iz'arey se kaŋ ti sargari juwalkey. A ma nga kaboo too farin hamnoo ra k'a haŋandi nda jii, nda dugoo kul. Sargari juwalkaa m'a dullandi sargari tonadogoo boŋ sanda hongandihaya. Sargari tonante no kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se. ³ Taasu sargaroo cindoo, Haruna nda nga iz'arey ma duu a. Baa no kaŋ ga hanse ka henan, zama a mana hun kala sargari tonantey ra Abadantaa maapoo ga.

---

* **1:16** 1.16 «nga nda hayey kaŋ goo a ra», Ebere šenni ra, almaganaa faa ti «nga nda fitawey».

⁴ Nda n'ga baa ma taasu sargari kaa kan tonandi alforon ra, a ma tee farin hamni, wijilayan kan loobandi nda jii bila dolobiri nda furneyan kan yonandi nda jii bila dolobiri. ⁵ Nda ni taasu sargaroo mma tonandi guuru bon, a ma tee farin hamni kan loobandi nda jii bila dolobiri. ⁶ M'a dunbu-dunbu ka jii doori a bon. Woo ti taasu sargari. ⁷ Nda ni taasu sargaroo mma tonandi pol ra, a ma tee nda farin hamni nda jii. ⁸ Ma koy nda taasu sargaroo kan hansandi hayey wey ra Abadantaa do, i m'a noo sargari juwalkaa se, a ma koy nda a sargari tonadogoo ra. ⁹ Sargari juwalkaa ma hayaa kaa sargaroo ra kan ga tee hongandihaya, a m'a dullandi sargari tonadogoo bon. Sargari tonante no kan sunnaaraa ga kan Abadantaa se. ¹⁰ Taasu sargaroo cindoo, Haruna nda nga iz'arey ma duu a. Baa no kan ga hanse ka henan, zama a mana hun kala sargari tonantey ra Abadantaa maapoo ga.

¹¹ Taasu sargari kul kan war g'a tee Abadantaa maapoo ga, dolobiri si hima ka huru a ra. Abada dolobiri dumi kul wala yuu dumi kul masi huru war sargari tonantey ra Abadantaa maapoo ga. ¹² Dumaray-ize jina-jinawey, war m'i tee sargari Abadantaa maapoo ga, amma i masi tonandi sargari tonadogoo bon sanda sunnaara kaana.

¹³ Taasu sargari kul, ma ciiri fur a bon. Masi nan ciiroo ma kuma, zama ciiri ti amaanaa tammaasaa ni nda ni Koyoo game. Ma ciiri dan sargari kul ga.

¹⁴ Nda n'ga baa ma dumari-ize jina-jinawey tee sargari Abadantaa maapoo ga, m'a tee nda

jeeniyaŋ kaŋ kukurandi nuune ra, ma taasoo tutubu k'a kaa, a ma tee ni dumaray-ize jina-jinawey taasu sargari. ¹⁵ Ma jii doori a boŋ ka dugu fur a ga. Woo ti taasu sargari. ¹⁶ Sargari juwalkaa ma taasu tutubantaa jere foo, nda jii, nda dugoo kul dullandi sanda hongandihaya. Sargari tonante no Abadantaa maapoo ga.»»

3

Alaafiya teendi sargaroo

¹ ««Nda boro sargaroo si hun kala hawey ra ka tee alaafiya teendi sargaroo, nda aru no wala woy, a ma tee alman kaŋ ga malal sii, a m'a ka koy Abadantaa jine. ² A ma nga kaboo fur nga sargaroo boŋoo ga k'a koosu cere kubayyan hukcumoo mijoo ga. Haruna iz'arey, sargari juwalkey ma kuroo say-say sargari tonadogoo carawey bande. ³ Alaafiya teendi sargaroo woo ra a ma nonguyan kaa Abadantaa maapoo ga k'i tee sargari tonante. Nongey ti: maanoo kaŋ ga teeley daabu, nda teeley maanoo kul, ⁴ nda dumay-ŋaa-guuri hinkaa, nda maanoo kaŋ g'i daabu kaŋ ga koy hala caraa ga, nda tasa-izoo kaŋ goo tasaa ga, a m'a kaa dumay-ŋaa-guurey bande. ⁵ Haruna iz'arey m'i dullandi sargari tonadogoo boŋ nda sargari kukurantaa kaŋ goo nuunaa tuurey boŋ. Sargari tonante no kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

⁶ Nda nga sargaroo si hun kala alman buuney ra ka tee alaafiya teendi sargaroo Abadantaa maapoo ga, aru no wala woy, a ma tee alman kaŋ ga malal sii. ⁷ Nda bora sargaroo ti feeji,

a m'a ka koy Abadantaa jine. ⁸ A ma nga kaboo fur sargaroo boŋoo ga k'a koosu cere kubayyan huklumoo jine. Haruna iz'arey ma kuroo say-say sargari tonadogoo carawey bande. ⁹ Alaafiya teendi sargaroo woo ra a ma maanoo nonguyan kaa Abadantaa maapoo ga k'i tee sargari tonante. Nongey ti: šuwalaa timmantaa, a m'a kaa hala birigaaroo ga, nda maanoo kaŋ ga teeley daabu, nda teeley maanoo kul, ¹⁰ nda dumay-ŋaa-guuri hinkaa, nda maanoo kaŋ g'i daabu kaŋ ga koy hala caraa ga, nda tasa-izoo kaŋ goo tasaa ga, a m'a kaa dumay-ŋaa-guurey bande. ¹¹ Sargari juwalkaa m'i dullandi sargari tonadogoo boŋ. Ŋaayan no kaŋ tee sargari tonante Abadantaa maapoo ga.

¹² Nda nga sargaroo ti hancin, bora a m'a ka koy Abadantaa jine. ¹³ A ma nga kaboo fur almanoo boŋoo ga k'a koosu cere kubayyan huklumoo jine. Haruna iz'arey ma kuroo say-say sargari tonadogoo carawey bande. ¹⁴ Sargaroo woo ra a ma nonguyan kaa Abadantaa maapoo ga k'i tee sargari tonante. Nongey ti: maanoo kaŋ ga teeley daabu, nda teeley maanoo kul, ¹⁵ nda dumay-ŋaa-guuri hinkaa, nda maanoo kaŋ g'i daabu kaŋ ga koy hala caraa ga, nda tasa-izoo kaŋ goo tasaa ga, a m'a kaa dumay-ŋaa-guurey bande. ¹⁶ Sargari juwalkaa m'i dullandi sargari tonadogoo boŋ. Ŋaayan no kaŋ tee sargari tonante kaŋ sunnaaraa ga kan. Maanoo kul ti Abadantaa wane.

¹⁷ Hantum kaŋ si tun ne war zamaney se, nongu kul kaŋ ra war goro: war masi maani kul ŋaa, war masi kuri kul ŋaa.>>

4

Sargari juwalkaa zunubu sargaroo

¹ Abadantaa šelan Musa se ka nee: ² «Šelan Izirayel borey se ka nee: <Nda boro firka ka zunubu tee ka yaamarey kul kan ga bara affoo hoo kan Abadantaa n'a gay a mas'a tee, amma a na affoo hoo i ra, ³ nda sargari juwalkaa kan yonandi* no ka zunuboo tee, de nga bande a na jamaa kanandi zunubu ra, nga zunuboo kan a n'a tee se, a ma haw yaaru kan ga malal sii tee zunubu sargari Abadantaa maapoo ga. ⁴ A ma haw jaaroo ka koy cere kubayyan hukcumoo mijoo ga Abadantaa jine. A ma nga kaboo fur haw jaaroo boŋoo ga, a m'a koosu Abadantaa jine. ⁵ Sargari juwalkaa kan yonandi† ma zaa haw jaaroo kuroo ra k'a ka koy cere kubayyan hukcumoo do. ⁶ A ma nga kabe-izoo sufa kuroo ra k'a say-say cee iyye Abadantaa jine, nongu henanantaa ridowoo jine. ⁷ A ma zaa kuroo ra k'a dan dugu hew kaaney diinandidogoo hilley ga kan goo Abadantaa jine, cere kubayyan hukcumoo ra. A ma haw jaaroo kuroo cindoo kul doori sargari kukurantey tonadogoo gandahere kan goo cere kubayyan hukcumoo mijoo ga. ⁸ A ma zunubu sargaroo haw jaaroo maanoo kul kaa, maanoo kan ga teeley daabu nda maanoo kul kan goo teeley ga, ⁹ nda dumay-jaa-guuri hinkaa, nda maanoo kan g'i daabu kan ga koy hala caraa ga, nda tasa-izoo kan goo tasaa ga, a m'a kaa dumay-jaa-guurey

---

* **4:3** 4.3 Nga ti sargari juwalkey jineboraa. † **4:5** 4.5 Sorro 3to.

bande, ¹⁰ sanda takaa kaŋ nda i g'i kaa alaafiya teendi sargaroo haw yaaroo ra. Sargari juwalkaa m'i dullandi sargari kukurantey tonadogoo boŋ. ¹¹ Amma haw yaaroo kuuroo, nda nga bašoo kul, nda boŋoo, nda kobsey, nda teeley nda ngi žiiboo, ¹² haw yaaru timmantaa, a m'a ka koy jamaa kaloo se taray nongu henanante kaŋ ra i ga boosey mun, de a m'a ton tuuri nuune boŋ, nongoo kaŋ ra i ga boosey mun ra a ga tonandi.»

Jamaa kul zunubu sargaroo

¹³ ««Nda Izirayel jamaa kul firka ka zunubu tee bila nda i ma bay, de i na yaamarey kul kaŋ ga bara affoo hoo kaŋ Abadantaa n'i gay i mas'a tee, i duu zunubu. ¹⁴ Waati kaŋ zunuboo kaŋ i n'a tee ka yaamaroo hoo bayrandi, jamaa ma haw yaaru kaa zunubu sargari, de i m'a ka koy cere kubayyan huklumoo jine. ¹⁵ Jamaa boro beerey ma ngi kabey fur haw yaaroo boŋoo ga Abadantaa jine, de affoo i ra m'a koosu jinoo ra. ¹⁶ Sargari juwalkaa kaŋ yonandi‡ ma zaa haw yaaroo kuroo ra ka kate nda a cere kubayyan huklumoo ra. ¹⁷ A ma nga kabe-izoo sufa kuroo ra k'a say-say cee iyye Abadantaa jine, ridowoo ga. ¹⁸ A ma zaa kuroo ra k'a daŋ sargari tonadogoo hilley ga Abadantaa jine, cere kubayyan huklumoo ra. A ma kuroo cindoo kul doori sargari kukurantey tonadogoo cewey ga kaŋ goo cere kubayyan huklumoo miŋoo ga. ¹⁹ A ma maanoo kul kaa k'a dullandi sargari tonadogoo boŋ. ²⁰ A ma haw yaaroo tee sanda takaa kaŋ a n'a tee zunubu sargaroo haw yaaroo

‡ 4:16 4.16 Sorro 3to.

se. Woo no a m'a tee a se. Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee i se, de i ga yaafandi. ²¹ A ma haw yaaroo ka fatta ka koy jamaa kaloo se taray k'a ton sanda takaa kan nda a na ijinnaa ton. Zunubu sargari no jamaa se.»»

Bonkoyni zunubu sargaroo

²² ««Nda bonkoyni na zunubu tee ka firka ka yaamarey kul kan ga bara affoo hoo kan Abadantaa, nga Koyoo n'a gay a mas'a tee, a duu zunubu. ²³ Nda a bay zunuboo ga kan nga n'a tee, a ma hancin kaa sargari, aru kan ga malal sii. ²⁴ A ma nga kaboo fur hancinoo bonoo ga, a m'a koosu nongoo kan ra i ga sargari kukurantey almaney koosu Abadantaa jine. Zunubu sargari no. ²⁵ Sargari juwalkaa ma nga kabe-izoo ka zaa zunubu sargaroo kuroo ra, a m'a dan sargari kukurantey tonadogoo hilley ga, a ma kuroo cindoo doori sargari kukurantey tonadogoo gandahere. ²⁶ A ma maanoo kul dullandi sargari tonadogoo bon sanda alaafiya teendi sargaroo maanoo. Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee bonkoynoo se nga zunuboo se, de a ga yaafandi.»»

Jamaa boro foo zunubu sargaroo

²⁷ ««Nda gandaa ra, jamaa boro foo na zunubu tee ka firka ka yaamarey affoo hoo kan Abadantaa n'a gay a mas'a tee, a duu zunubu. ²⁸ Nda a bay nga zunuboo ga kan nga n'a tee, a ma hancin woy kan ga malal sii kaa sargari nga zunubu kan a n'a tee se. ²⁹ A ma nga kaboo fur zunubu sargaroo almanoo bonoo ga, a m'a

koosu nongoo kaŋ ra i ga sargari kukurantey almaney koosu. ³⁰ Sargari juwalkaa ma nga kabe-izoo ka zaa kuroo ra, a m'a daŋ sargari kukurantey tonadogoo hilley ga, a ma kuroo cindoo kul doori sargari tonadogoo gandahere.

³¹ A ma maanoo kul kaa, sanda takaa kaŋ nda i ga alaafiya teendi sargaroo maanoo kaa, a m'a dullandi sargari tonadogoo boŋ, a ga tee sunnaara kaana Abadantaa se. Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se, de a ga yaafandi.

³² Nda feeji no a kate a ma tee zunubu sargari, a ma tee woy kaŋ ga malal sii. ³³ A ma nga kaboo fur zunubu sargaroo almanoo boŋoo ga, a m'a koosu k'a tee zunubu sargari, nongoo kaŋ ra i ga sargari kukurantey almaney koosu. ³⁴ Sargari juwalkaa ma nga kabe-izoo zaa zunubu sargaroo kuroo ra, a m'a daŋ sargari kukurantey tonadogoo hilley ga, a ma kuroo cindoo kul doori sargari tonadogoo gandahere.

³⁵ A ma maanoo kul kaa, sanda takaa kaŋ nda i ga alaafiya teendi sargaroo feejoo maanoo kaa, a m'a dullandi sargari tonadogoo boŋ sargari tonantey bande Abadantaa maapoo ga. Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se nga zunuboo se kaŋ a n'a tee, de a ga yaafandi.»

5

Hayey kaŋ se zunubu sargari ga hun

¹ ««Nda boro maa dangayan, a dii hayaa kaŋ se dangayanoo teendi wala a bay, a ga tee seede, nda a wanji k'a har, a na zunubu tee, a ga nga layboo zaa. ² Boro kaŋ tuku haya kul kaŋ no ga

kaŋ ga harram, a ma tee hooga jifa harramante, wala adabba biirante jifa harramante, wala gandako jifa harramante, ba nda a mana bay, bora a hunday žiibi, a duu zunubu. ³ Wala mo boro, nda a tuku adamize žiibi ga, a ma tee žiibi dumi kul kaŋ no kaŋ ga boro žiibandi, ba nda a mana bay, nda a kaa ka bay, a duu zunubu. ⁴ Boro kaŋ goo ma šelaŋ bila nda lakkal hala a žee, haya kul kaŋ ga no, a ma tee ihenna wala ifutu, ba nda a mana bay, nda a kaa ka bay, a duu zunubey wey affoo.

⁵ Boro kaŋ duu zunubey wey affoo, a ma hayaa har kaŋ zunuboo no a n'a tee. ⁶ Woo banda ga, a ma nga tooŋe sargaroo noo Abadantaa maapoo ga, nga zunuboo kaŋ a n'a tee maaganda se alman buuna woy, maanaa feeji woy wala hancin woy, no ma tee zunubu sargari. Woo ga, sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se nga zunuboo se.»

Sargaroo kaŋ talkey g'a kaa

⁷ «Nda boro hinoo si too alman buuna k'a sarga zunuboo kaŋ a n'a tee se, a ma kate gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka Abadantaa maapoo ga k'i tee tooŋe sargari, affoo ma tee zunubu sargari, affaa ma tee sargari kukurante. ⁸ A ma kate ey sargari juwalkaa se, zunuboo wanoo, a m'a kaa sargari jina, a ma boŋoo kaa jindoo ga bila nda a m'a dogu. ⁹ Sargari juwalkaa ma zaa zunubu sargaroo ciraa kuroo ra k'a say-say sargari tonadogoo caraa ga, de kuroo cindoo ma doorandi sargari tonadogoo ganda-here, zunubu sargari no. ¹⁰ Ciraw hinkantoo, a

m'a tee sargari kukurante sanda takaa kaŋ nda fondaa n'a har. Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se nga zunuboo se kaŋ a n'a tee, de a ga yaafandi.

¹¹ Nda bora a kaŋ na zunubu tee hinoo si too gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka, a ma farin hamni kilo hinza sarga, a ma tee zunubu sargari. A masi jii doori a boŋ, a masi dugu fur a ga, zama zunubu sargari no. ¹² A m'a ka koy sargari juwalkaa do, sargari juwalkaa ma nga kaboo too zanboo ra kaŋ ga tee hongandihaya k'a dullandi sargari tonadogoo boŋ, nga nda sargari tonantey Abadantaa maapoo ga, zunubu sargari no. ¹³ Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se nga zunuboo se kaŋ a n'a tee ka yaamarey wey affoo hoo, de a ga yaafandi. Woo kaŋ cindi, sargari juwalkaa ma duu a sanda taas sargaroo.»

Tooje sargaroo

¹⁴ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee: ¹⁵ «Nda boro firka ka tooje ka zunubu tee ka hayey kaŋ jisandi Abadantaa maapoo ga dii, a ma tooje sargari tee Abadantaa maapoo ga ka feeji gaaru zaa alman buuney ra kaŋ ga malal sii kaŋ alka-daroo kaŋ kayandi ga too nzorfu kaaray tammaa alka-daroo, a ma sawa nda nongu henanantaa nzorfu tammaa. Almanoo ma tee tooje sargari. ¹⁶ Toonaa kaŋ a n'a tee nongu henanantaa se, a m'a hanse ka hayaa yeeti ka affoo tonton igguu foo kul ga, a m'a noo sargari juwalkaa se. Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se nda

nga feeji gaaroo k'a sarga k'a tee toojne sargari, de a ga yaafandi.

¹⁷ Nda boro kaŋ na zunubu tee ka yaamarey kul kaŋ ga bara affoo hoo kaŋ Abadantaa n'a gay a mas'a tee bila nda a ma bay, a duu zunubu, de a ga nga layboo zaa. ¹⁸ A ma feeji gaaru kaŋ ga malal sii zaa alman buuney ra kaŋ nga alkadaroo kaŋ kayandi ga too, a ma toojne sargari tee k'a ka koy sargari juwalkaa do. Sargari juwalkaa ma firkayanoo kaŋ boraa n'a tee bila nda a ma bay zunubu tuusuyanoo tee a se, de a ga yaafandi. ¹⁹ Toojne sargari no, zama boraa din, šikka sii a duu zunubu Abadantaa do.»

²⁰ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee: ²¹ «Boro kaŋ na zunubu tee ka Abadantaa toojne ka nga gandaa boro zanba jinay jisante ga, a nka nondi a se wala zaytaray jinay no, wala a nka nga gandaa boro kom, ²² wala a na haya kurma kaŋ dere, de a na yankar, wala a žee taari ga, zunubey kul kaŋ adamize g'i tee, affoo ga, ²³ waati kaŋ boraa na zunuboo woo tee, a toojne, a ma jinaa kaŋ a n'a zay, wala a n'a kom, wala jinay no kaŋ i n'a talfi a ga, wala a nka haya derante kurma, a m'a yeeti. ²⁴ Wala mo a ma tee haya kul kaŋ ga a taari ka žee. A m'a yeeti a ga timme, ka affoo tonton igguu foo kul ga k'a noo koyoo se, zaaroo kaŋ ra a ga toojne sargaroo kaa. ²⁵ Woo banda ga, a ma kate nga toojne sargaroo Abadantaa maapoo ga: a ma koy nda sargari juwalkaa se feeji gaaru kaŋ ga malal sii kaŋ nga alkadaroo ga too, a ma tee toojne sargari, a m'a kaa alman buuney ra. ²⁶ Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee

a se Abadantaa jine, de toopne dumi kul kaŋ no a n'a tee ka duu zunubu ga yaafandi.»

6

Sargari kukurante ašariyaa sargari juwalkey se

¹ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee: ² «Haruna nda nga iz'arey yaamar ka nee: <Sargari kukurante ašariyaa ne: sargari kukurantaa, nga, a ma cindi sargari tonadogoo denjoo daŋdogoo ra cijinoo kul hala moo ma boo, sargari tonadogoo nuunaa ma cindi ka dii a boŋ. ³ Woo banda ga, sargari juwalkaa ma nga leŋ šukka kaayi beeroo daŋ, de a ma nga leŋ šukka npogaa daŋ nga ga. A ma sargari kukurantaa kaŋ nuunaa n'a ton sargari tonadogoo boŋ boosoo zaa k'a daŋ sargari tonadogoo jeroo ga. ⁴ Woo banda ga, a ma nga darbawey kaa ka darbay fooyaŋ daŋ. A ma boosoo ka koy jamaa kaloo se taray nongu ra kaŋ ga henan. ⁵ Nuunaa ma cindi ka dii sargari tonadogoo boŋ, a masi buu. Sargari juwalkaa ma tuurey diinandi a boŋ, subbaahi kul ka sargari kukurantaa hanse, ka alaafiya teendi sargarey maaney dullandi. ⁶ Nuunaa ga hima ka dii sargari tonadogoo boŋ alwaati kul, a masi buu.

Taasu sargari ašariyaa sargari juwalkey se

⁷ Taasu sargaroo ašariyaa ne: Haruna iz'arey m'a sarga Abadantaa jine, sargari tonadogoo tenje. ⁸ A ma nga kaboo too taasu sargaroo hamni baanaa ra, nda nga jiyoo ra, nda du-goo kul kaŋ goo taasu sargaroo ga. A m'a

dullandi sargari tonadogoo boŋ. Sargari no kaŋ sunnaaraa ga kan, nga hongandihayaa no Abadantaa maapoo ga. ⁹ Woo kaŋ ga cindi a ra, Haruna nda nga iz'arey m'a ŋaa, a ma ŋandi bila dolobiri, nongu henanante ra. I m'a ŋaa cere kubayyan hukkumoo batumaa ra. ¹⁰ A masi hinandi nda dolobiri. Ngi bagaa no kaŋ ay n'a noo i se sargari tonantey ra. Haya no kaŋ ga hanse ka henan, sanda zunubu sargari nda sanda tooŋe sargari. ¹¹ Aru kul kaŋ goo Haruna izey ra m'a ŋaa. Yaamar kaŋ si tun no war zamaney se, sargari tonantey here Abadantaa maapoo ga. Haya kul kaŋ tuku a ga, ga yeetandi jere ga Irkoy se.»

¹² Abadantaa yee ka ŧelan Musa se ka nee: ¹³ «Sargaroo ne kaŋ Haruna nda nga iz'arey m'a kaa Abadantaa maapoo ga hanoo kaŋ i g'a yon*: farin hamni kilo hinza kaŋ ga tee taasu sargari alwaati kul, jere foo subbaahoo, jere faa cijinoo ra. ¹⁴ Hamnoo ma hansandi guuru boŋ nda jii. Ma kate a, a jaami nda jii. Ma taasu sargaroo kaa a ma tee dunbu-dunbante kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se.

¹⁵ Haruna iz'arey ra, sargari juwalkaa kaŋ ga yonandi ka huru dogoo ra ma sargaroo woo tee. Yaamar kaŋ si tun no, a kul ma dullandi Abadantaa maapoo ga. ¹⁶ Sargari juwalkaw taasu sargaroo kul ma tonandi hala a ma ben, a masi ŋandi.»

Zunubu sargari ašariyaa sargari juwalkey se

---

* 6:13 6.13 Zamnaa 4.3.

¹⁷ Abadantaa yee ka šelan Musa se ka nee:
¹⁸ «Šelan Haruna nda nga iz'arey se ka nee:
 <Zunubu sargaroo ašariyaa ne: nongoo kaŋ ra
 i ga sargari kukurantaa almanoo koosu, nga ra i
 ma zunubu sargaroo almanoo koosu Abadantaa
 jine. Haya no kaŋ ga hanse ka henan. ¹⁹ Sargari
 juwalkaa kaŋ ga sargaroo kaa zunuboo se m'a
 ŋaa, nongu henanante ra a ma ŋandi, cere
 kubayyan hukkumoo batumaa ra. ²⁰ Haya kul
 kaŋ tuku hamoo ga, ga henan. Nda kuroo ra
 haya say darbay ga, hayaa kaŋ ga a say m'a
 ŋumandi nongu henanante ra. ²¹ Labu kusoo
 kaŋ ra a hinandi ma kayrandi. Nda alhan kusu
 ra a hinandi, a ma žiirandi ka leelandi nda
 hari. ²² Aru kul kaŋ goo sargari juwalkey hugey
 borey ra m'a ŋaa. Haya no kaŋ ga hanse ka
 henan. ²³ Amma zunubu sargari kul kaŋ kuroo
 ra haya katandi cere kubayyan hukkumoo ra
 nongu henanantaa ra zunubu tuusuyanoo se
 masi ŋandi. A ma tonandi nuune ra ka tee
 boosu.»»

7

Tooje sargari ašariyaa sargari juwalkey se

¹ «<Tooje sargaroo ašariyaa ne: haya no kaŋ
 ga hanse ka henan. ² Nongoo kaŋ ra i ga
 sargari kukurantaa almanoo koosu, nga ra i
 ma tooje sargaroo almanoo koosu, kuroo ma
 say-sayandi sargari tonadogoo carawey bande.
³ Sargari juwalkaa ma maanoo kul sarga, nda
 šuwalaa, nda maanoo kaŋ ga teeley daabu, ⁴ nda
 dumay-ŋaa-guuri hinkaa, nda maanoo kaŋ g'i

daabu kaŋ ga koy hala caraa ga, nda tasa-izoo kaŋ goo tasaa ga, a m'a kaa dumay-naa-guurey bande. ⁵ Sargari juwalkaa m'i dullandi sargari tonadogoo boŋ sanda sargari tonante Abadantaa maapoo ga, toope sargari no. ⁶ Aru kul kaŋ goo sargari juwalkey hugey borey ra m'a naa. Nongu henanante ra a ma nandi. Haya no kaŋ ga hanse ka henan. ⁷ Takaa kaŋ ti zunubu sargaroo, nga da ti toope sargaroo, ašariyaa follokaa bara i se. Sargari juwalkaa kaŋ ga zunubu tuusuyanoo tee, nga no ma duu a.

⁸ Sargari juwalkaa kaŋ na boro sargari kukurantaa tee, sargari kukurantaa kaŋ a n'a kaa kuuroo, sargari juwalkaa no ma duu a, nga wane nda a. ⁹ Taasu sargari kul kaŋ ga hinandi alforon ra wala haya kul kaŋ ga hansandi pol ra wala guuru boŋ, sargari juwalkaa kaŋ g'a tee, nga no ma duu a. ¹⁰ Taasu sargari kul kaŋ loobandi nda jii wala bila jii, Haruna iz'arey, ngi no ma duu a, i kul ma sawa a ra.»

Alaafiya teendi sargaroo ašariyaa sargari juwalkey se

¹¹ «Alaafiya teendi sargarey kaŋ ga teendi Abadantaa maapoo ga ašariyaa ne: ¹² nda boro n'a kaa albarka danyan se, a m'a tee wijilayan kaŋ ra dolobiri sii kaŋ loobandi nda jii, nda furmeyan kaŋ ra dolobiri sii kaŋ yonandi nda jii, nda farin hamni kaŋ naami nda jii ka tee wijila kaŋ loobandi nda jii albarka danyanoo kaŋ ti alaafiya teendi sargaroo bande. ¹³ Nga albarka danyan sargaroo bande a ma furme tunanteyan kaa alaafiya teendi sargaroo. ¹⁴ Sargarey wey

ra, dumi foo kul nongu foo ga hun Abadantaa maapoo ga, sargari juwalkaa kaŋ na alaafiya teendi sargaroo kuroo say-say, nga no ma duu a. ¹⁵ Nga albarka danjanoo kaŋ ti alaafiya teendi sargaroo hamoo ma ŋandi hanoo hunday kaŋ a n'a kaa, haya kul masi cindi hala suba subbaahoo ra.

¹⁶ Nda bora sargaroo man'ti kala meefur wala sargari kaŋ a g'a kaa nda nga boŋ, nga sargaroo ma ŋandi zaaroo kaŋ a g'a kaa, woo kaŋ ga cindi a ra ma ŋandi subaa ra. ¹⁷ Woo kaŋ ga cindi sargaroo hamoo ra jirbi hinzantoo hane ma tonandi nuune ra ka tee boosu. ¹⁸ Nda alaafiya teendi sargaroo hamoo ra haya ŋandi jirbi hinzantoo hane, sargaroo si taandi, bora kaŋ n'a kaa, a si duu nga nafaa, haya hasarante no, boro kaŋ n'a ŋaa ga nga layboo zaa. ¹⁹ Hamoo kaŋ too haya do kaŋ ga harram masi ŋandi, a ma tonandi nuune ra ka tee boosu. Hamoo hunday, boro kul kaŋ ga henan g'a ŋaa. ²⁰ Amma boro kaŋ na alaafiya teendi sargaroo hamoo ŋaa kaŋ ti Abadantaa wane, nga žiiboo goo a ga, bora din ga hun nga jamaa ra. ²¹ Nda boro tuku haya kul kaŋ no ga kaŋ ga harram, adamize žiibi, wala alman harramante, wala haya wangante kul kaŋ ga harram, de a na alaafiya teendi sargaroo hamoo ŋaa kaŋ ti Abadantaa wane, bora din ga hun nga jamaa ra.»

²² Abadantaa šelan Musa se ka nee: ²³ «Šelan Izirayel borey se ka nee: <War masi haw, wala feeji, wala hancin kul maanoo ŋaa. ²⁴ Jifa wala adabba kaŋ hooga n'a wii maanoo ga hin ka yantasu hanse, amma war mas'a ŋaa kul.

²⁵ Zama boro kul kaŋ na alman maanoo ŋaa kaŋ ga tee sargari tonante Abadantaa maapoo ga, bora a kaŋ n'a ŋaa ga hun nga jamaa ra. ²⁶ War masi kuri kul ŋaa, nongu kul kaŋ ra war goro, a ma tee ciraw kuri wala alman kuri. ²⁷ Boro kul kaŋ na kuri kul kaŋ no ŋaa, bora a din ga hun nga jamaa ra.»

²⁸ Abadantaa yee ka ŧelan Musa se ka nee:
²⁹ «ŧelan Izirayel borey se ka nee: <Boro kaŋ na nga alaafiya teendi sargaroo daŋ Abadantaa jine, a ma Abadantaa bagaa kaŋ nda a ga hima kaa nga alaafiya teendi sargaroo ra. ³⁰ Nga kaboo ma kate sargari tonantey Abadantaa maapoo ga. A ma kate maanoo nda caraa k'a zinji sanda sargari zinji-zinjante Abadantaa jine. ³¹ Sargari juwalkaa ma maanoo dullandi sargari tonadogoo boŋ. Caraa, Haruna nda nga iz'arey ma duu a. ³² War alaafiya teendi sargarey ra, war ma almanoo cee henna noo sargari juwalkaa se. ³³ Haruna iz'arey ra, boro kaŋ ga alaafiya teendi sargaroo kuroo nda maanoo sarga no ma duu almanoo cee henna sanda nga bagaa. ³⁴ Gandoo kaŋ hun sargari zinji-zinjantaa ra nda cewoo kaŋ hun sargaroo ra kaŋ i n'a kaa, ay n'i zaa Izirayel borey do k'i noo sargari juwalkaa Haruna nda nga iz'arey se sanda yaamar kaŋ si tun.»

³⁵ Woo ti bagaa kaŋ Haruna nda nga iz'arey ga duu a ngi yonyanoo se sargari tonantey ra Abadantaa maapoo ga, za hanoo kaŋ i ga man ka ngi sargari juwalyan goyoo tee Abadantaa maapoo ga. ³⁶ Hayaa no kaŋ Abadantaa n'a zaa Izirayel borey do k'i yaamar hanoo kaŋ ra a n'i

yon. Hantum kaŋ si tun no ngi zamaney se.

³⁷ Woo ti sargari kukurantaa, nda taasu sargaroo, nda zunubu sargaroo, nda tooŋe sargaroo, nda sargari juwalkaa gorandiyanoo goyoo ra sargaroo, nda alaafiya teendi sargaroo ašariyaa ³⁸ kaŋ Abadantaa na Musa yaamar Sinay tondi hondoo boŋ, Sinay saajoo ra hanoo kaŋ ra a na Izirayel borey yaamar i ma sargariyaŋ kaa nga maajoo ga.

8

Haruna nda nga iz'arey daŋandi jere ga sargari juwalyanoo se

¹ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee: ² «Haruna zaa, nga nda nga iz'arey, nda darbawey, nda yonyan jiyoo, nda zunubu sargaroo haw yaaroo, nda feeji gaaru hinkaa, nda takulawey kaŋ ra dolobiri sii dikaa. ³ Ma alžamaa kul cee cere kubayyan hukkumoo mijoo ga.» ⁴ Hayaa kaŋ Abadantaa n'a yaamar, Musa n'a tee, alžamaa marga cere kubayyan hukkumoo mijoo ga.

⁵ Musa nee alžamaa se: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa yaamar a ma teendi.» ⁶ Woo banda ga, Musa na Haruna nda nga iz'arey manandi k'i jumay nda hari. ⁷ A na kaayoo daŋ Haruna ga, a na centoo haw nda gamahawoo, a na forkiyaa daŋ a ga, a na beene kaayi-izoo kaŋ ga kotay kaayoo ga daŋ a ga, a na gamahawoo haw nda kaayi-izoo gamahawoo k'a kuubi k'a bere. ⁸ A na albaytoo daŋ gandey ga ka alkurraa goy jinawey kaŋ ti Urim nda Tumim daŋ albaytoo ra. ⁹ A na fatalaa didiji boŋoo ga, de fatalaa jineheroo ga, a

na wura hiiri henanantaa dan, sanda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar.

¹⁰ Woo banda ga, Musa na yonyan jiyoo zaa ka Irkoy gorodogoo nda haya kul kan goo a ra yon k'i dan jere ga Irkoy se. ¹¹ A zaa a ra ka say-saya cee iyye sargari tonadogoo ga, a na sargari tonadogoo, nda nga jinawey kul, nda hanfi beeroo nda hayaa kan ga a ga goro yon k'i dan jere ga Irkoy se. ¹² A na yonyan jiyoo doori Haruna bonoo bon, a n'a yon k'a dan jere ga Irkoy se. ¹³ Musa na Haruna iz'arey manandi, a na kaayi beeriyan dan i ga, a na centey haw nda gamahaw, a na fuula dan i ga sanda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar.

¹⁴ A na zunubu sargaroo haw yaaroo manandi, Haruna nda nga iz'arey na ngi kabey fur zunubu sargaroo haw yaaroo bonoo ga. ¹⁵ A koosandi, Musa na nga kabe-izoo ka zaa kuroo ra k'a dan sargari tonadogoo hilley ga, carawey bande, a na sargari tonadogoo henanandi, a na kuroo cindoo doori sargari tonadogoo gandahere k'a dan jere ga Irkoy se ka zunubu tuusuyanoo tee a se. ¹⁶ A na maanoo kul kan ga teeley daabu, nda tasa-izoo, nda dumay-naa-guuri hinkaa, nda ngi maanoo zaa k'i dullandi sargari tonadogoo bon. ¹⁷ Yaaroo, nda kuuroo, nda hamoo, nda žiiboo, a n'i ton nuune ra jamaa kaloo se taray k'i tee boosu, sanda takaa kan nda Abadantaa na Musa yaamar.

¹⁸ A na sargari kukurantaa feeji gaaroo manandi, Haruna nda nga iz'arey na kabe fur feejoo bonoo ga. ¹⁹ A koosandi, Musa na kuroo say-say sargari tonadogoo carawey bande.

²⁰ Feejoo dunbu-dunbandi, Musa na boŋoo, nda ham dunbu-dunbantey, nda maaney dullandi.

²¹ Teeley nda kobsey numandi nda hari, Musa na feeji gaaroo kul dullandi sargari tonadogoo boŋ: sargari kukurante no kaŋ sunnaaraa ga kaŋ, sargari tonante no Abadantaa maanoo ga sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

²² Woo banda ga, Musa na feeji gaaru hinkan-too manandi, sargari juwalkaa gorandiyanoo goyoo ra feeji gaaroo kaŋ ga tee sargari no. Haruna nda nga iz'arey na ngi kabey fur feeji gaaroo boŋoo ga. ²³ A koosandi, Musa zaa kuroo ra, a n'a daŋ Haruna haŋa hennaa deenoo ga, a daŋ nga kabe hennaa kobaaroo ga nda nga cee hennaa cew-ize beeroo ga. ²⁴ Musa na Haruna iz'arey manandi, a zaa kuroo ra k'a daŋ ngi haŋa hennaa deeney ga, a daŋ ngi kabe hennaa kobaarey ga nda ngi cee hennaa cew-ize beerey ga. Woo banda ga, Musa na kuroo cindoo say-say sargari tonadogoo carawey bande. ²⁵ A na maanoo, nda ūwalaa, nda maanoo kul kaŋ ga teeley daabu, nda tasa-izoo, nda dumay-naa-guuri hinkaa nda ngi maanoo, nda cee hennaa zaa. ²⁶ Takulawey kaŋ ra dolobiri sii dikaa kaŋ ga jisi Abadantaa jine ra, a na wijila, nda wijila takula foo kaŋ loobandi nda jii, nda furme foo zaa a ra k'i daŋ maaney nda cee hennaa ga. ²⁷ A na wey kul daŋ Haruna nda nga iz'arey kabey ra, a n'i zinji sanda sargari zinji-zinjante Abadantaa jine. ²⁸ Woo banda ga, Musa n'i kaa kabey ra, a n'i dullandi sargari tonadogoo ga sargari kukurantaa boŋ k'i tee sargari juwalkaa gorandiyanoo goyoo ra

sargari, sargari tonante no kaŋ sunnaaraa ga kan Abadantaa se. ²⁹ Musa na almanoo caraa zaa k'a zinji sanda sargari zinji-zinjante Abadantaa jine, sargari juwalkaa gorandiyanoo goyoo ra feejoo woo, nga ti Musa bagaa sanda takaa kaŋ nda Abadantaa n'a yaamar. ³⁰ Musa na yonyan jiyoo zaa, nda kuroo kaŋ goo sargari tonadogoo boŋ, a say-saya Haruna nda nga darbawey ga, nga iz'arey nda ngi darbawey ga a bande, a na Haruna nda nga darbawey, nda nga iz'arey nda ngi darbawey a bande daŋ jere ga Irkoy goyoo se.

³¹ Woo banda ga, Musa nee Haruna nda nga iz'arey se: «Wa hamoo hina cere kubayyan huklumoo mijoo ga, war m'a ŋaa no din, nga nda takulaa kaŋ goo sargari juwalkaa gorandiyanoo goyoo ra dikaa ra sanda takaa kaŋ nda ay yaamar ka nee: <Haruna nda nga iz'arey m'i ŋaa.> ³² Hamoo nda takulaa cindoo, war m'i ton nuune ra k'i tee boosu. ³³ Woo banda ga, jirbi iyee war si hun cere kubayyan huklumoo mijoo ga, hala han kaŋ war danyanoo jere ga zaarey ma timme, zama jirbi iyee no war g'a tee hala war danyanoo jere ga Irkoy goyoo se ga tabati. ³⁴ Hayaa kaŋ ir n'a tee hō, Abadantaa n'a yaamar, hala war ma duu zunubu tuusuyan. ³⁵ War ma cindi jirbi iyee cere kubayyan huklumoo mijoo ga cijin nda zaari, war ma hayaa dii kaŋ Abadantaa n'a noo war se war m'a dii hala war masi duu ka buu, zama woo ti hayaa kaŋ nda ay yaamarandi.» ³⁶ Haruna nda nga iz'arey na hayey kul tee kaŋ Abadantaa na Musa k'i yaamar.

9

Haruna nda nga iz'arey gorandi sargari juwalyanoo goyoo ra

¹ Jirbi yaahantoo hane, Musa na Haruna, nda nga iz'arey, nda Izirayel boro beerey cee. ² A nee Haruna se: «Yagaw zaa zunubu sargaroo se, nda feeji gaaru sargari kukurantaa se kaŋ ga malal sii, ma kate ey Abadantaa jine. ³ Ma ūelan Izirayel borey se ka nee: «Wa jindaaru zaa zunubu sargaroo se, wa yagaw, nda feeji-ize kaŋaŋ goo nda jiiri foo zaa, malal masi bara i ra, sargari kukurantaa se. ⁴ Ma haw yaaru nda feeji gaaru zaa alaafiya teendi sargaroo se k'a kaa Abadantaa jine nda taasuu sargari kaŋ loobandi nda jii, zama hō Abadantaa ga bangay war se.»

⁵ Hayey kaŋ nda Musa n'i yaamar, i n'i zaa kate cere kubayyan hukkumoo jine, alžamaa kul man kate ka kay Abadantaa jine. ⁶ Musa nee: «Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a yaamar war m'a tee, de Abadantaa daržaa ga bangay war se.» ⁷ Musa nee Haruna se: «Man sargari tonadogoo, ma ni zunubu sargaroo nda ni sargari kukurantaa kaa, ma zunubu tuusuyanoo tee ni nda jamaa se. Woo banda ga, ma jamaa sargaroo kaa, ma zunubu tuusuyanoo tee i se sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na yaamar.»

⁸ Haruna man kate sargari tonadogoo do, a na yagaa koosu kaŋ ti nga boŋ zunubu sargaroo. ⁹ Haruna iz'arey kate a se kuroo, a na kabe-izoo sufa kuroo ra, a n'a daŋ sargari tonadogoo hilley ga, a na kuroo cindoo doori sargari tonadogoo gandahere. ¹⁰ A na zunubu sargari maanoo, nda

dumay-paa-guurey, nda tasa-izoo kaŋ hun tasaa ga dullandi sargari tonadogoo boŋ sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar. ¹¹ Amma baŋoo nda kuuroo, a n'i ton nuune ra jamaa kaloo se taray k'i tee boosu.

¹² Haruna na feeji gaaroo koosu sargari kukurantaa se. Nga iz'arey n'a noo kuroo, a n'a say-say sargari tonadogoo carawey bande. ¹³ I n'a noo sargari kukurantaa kaŋ dunbu-dunbandi, nda boŋoo, de a n'i dullandi sargari tonadogoo boŋ. ¹⁴ A na teeley nda kobsey jumay k'i dullandi sargari tonadogoo boŋ, sargari kukurantaa boŋ.

¹⁵ Woo banda ga, a kate jamaa sargaroo: a na zunubu sargaroo jindaaroo dii kaŋ hun jamaa se, a n'a koosu k'a tee zunubu sargari, sanda cee jinaa takaa. ¹⁶ A kate sargari kukurantaa, a n'a tee sanda takaa kaŋ fondaa nee. ¹⁷ A kate taasuu sargaroo, a na nga kaboo too a ra, a n'a dullandi sargari tonadogoo boŋ ka tonton subbaahoo sargari kukurantaa ga. ¹⁸ A na alaafiya teendi sargaroo haw jaaroo nda feeji gaaroo koosu kaŋ hun jamaa se. Nga iz'arey n'a noo kuroo, a n'a say-say sargari tonadogoo carawey bande. ¹⁹ I n'a noo haw jaaroo nda feeji gaaroo maaney, nda ūwalaa, nda hayaa kaŋ ga teeley daabu, nda dumay-paa-guurey, nda tasa-izoo. ²⁰ I na maaney daŋ carawey ga, i na maaney dullandi sargari tonadogoo boŋ. ²¹ Haruna na carawey nda kabe hennaa zinji k'i tee sargari zinji-zinjante Abadantaa jine sanda takaa kaŋ nda Musa n'a yaamar. ²² Haruna na

nga kabey šerre jamaa here ka gaara i se. Woo banda ga, kaŋ a na zunubu sargaroo nda sargari kukurantaa nda alaafiya teendi sargaroo kaa ka ben, a zunbu ganda.

²³ Musa nda Haruna huru cere kubayyan hukcumoo ra. Kaŋ i fatta, i gaara jamaa se, de Abadantaa daržaa bangay alžamaa kul se. ²⁴ Nuune hun Abadantaa do ka sargari kukurantaa nda maaney ton sargari tonadogoo boŋ. Jamaa kul dii a, i kaati nda jaali, i na ngi ndumey ka sujudu.

10

Abadantaa nuunaa na Haruna iz'aru hinka ton

¹ Haruna iz'arey, Nadab nda Abihu, affoo kul na nga dugu canboo zaa, i na nuune daŋ a ra ka dugu fur a boŋ, i na nuune kaŋ si bisa i se daŋ Abadantaa jine kaŋ a man'i yaamar nda a. ² Nuune hun Abadantaa do, a n'i halaci, i buu Abadantaa jine. ³ Musa nee Haruna se: «Woo ti hayaa kaŋ Abadantaa n'a har ka nee: <Borey kaŋ ga too kate ay do, ay ma henanandi i do.

Jamaa kul jine ya jeerandi.»

Woo banda ga, Haruna dangay.

⁴ Musa ciya Mišel nda Elisafaŋ se, Uziyel iz'arey, Haruna baaba armaa, ka nee i se: «Wa man kate ka war armey kaa nongu henanantaa jine k'i ka koy jamaa kaloo se taray.» ⁵ I man kate, de i n'i ka koy ngi kaayi beerey ra gorodogoo se taray sanda takaa kaŋ nda Musa n'a har.

⁶ Musa nee Haruna, nda nga iz'arey Eleyazar, nda Itamar se: «War masi war boŋey feeri, war masi war kaayey kottu ka war binemarayyanoo cebe hala war masi duu ka buu, hala Irkoy masi futu jamaa kul ga. Amma war armey, Izirayel hugoo kul ma borey hēe kaŋ Abadantaa n'i ton. ⁷ War masi hun cere kubayyan hukcumoo mipoo ga hala war masi duu ka buu, zama Abadantaa yonyan jiyoo goo war ga ka war daŋ jere ga nga se.» I na hayaa tee kaŋ Musa n'a har.

Ašariyaa kaŋ ga šelan harifutawey ga

⁸ Abadantaa šelan Haruna se ka nee: ⁹ «War masi alaneb hari moora haŋ, war masi harifutu haŋ, ni nda ni iz'arey ni bande, waati kaŋ war ga koy huru cere kubayyan hukcumoo ra hala war masi duu ka buu. Hantum kaŋ si tun no war zamaney se, ¹⁰ nga ra war ma haya henanante nda haya koonu fay k'i kaa cere ra, ka iharramante nda ihalalante kaa cere ra, ¹¹ ka Izirayel borey cawandi yaamarey kul kaŋ Abadantaa na Musa k'i yaamar.»

Ašariyaa kaŋ ga šelan sargarey hamey ga

¹² Musa nee Haruna, nda Eleyazar, nda Itamar, nga iz'arey kaŋ cindi se: «Wa taasu sargaroo zaa, woo kaŋ cindi sargari tonantey ra Abadantaa maapoo ga, w'a ŋaa bila dolobiri sargari tonadogoo jeroo ga, zama haya no kaŋ ga hanse ka henan. ¹³ War m'a ŋaa nongu henanante ra, zama woo ti ni bagaa nda ni iz'arey bagaa kaŋ war ga duu a sargari tonantey ra Abadantaa maapoo ga, zama woo nda ay yaamarandi. ¹⁴ War ma gandoo kaŋ hun sargari

zinji-zinjantaa ra nda cewoo kaŋ hun sargaroo ra kaŋ i n'a kaa ŋaa nongu henanante ra, ni, nda ni iz'arey, nda ni ize woyey m'i ŋaa cere bande. Zama i nka nondi ma ne sanda ni bagaa, nda ni izey bagaa Izirayel borey alaafiya teendi sargarey ra. ¹⁵ I ma kate cewoo kaŋ hun sargaroo ra kaŋ i n'a kaa, nda gandoo kaŋ hun sargari zinji-zinjantaa ra, nda sargari tonantey maaney, k'i zinji sanda sargari zinji-zinjante Abadantaa jine. Wey din, ni nda ni iz'arey ni bande wane nda ey, i ga tee baa duumante sanda takaa kaŋ nda Abadantaa na yaamar.»

¹⁶ Musa na zunubu sargari jindaaroo alhabar hãa, amma nga ne, a tonandi. A futu Eleyazar nda Itamar ga, Haruna iz'arey kaŋ cindi, a nee: ¹⁷ «Cin se war mana zunubu sargaroo ŋaa nongu henanante ra? Zama haya no kaŋ ga hanse ka henan. Abadantaa nk'a noo war se hala war ma jamaa layboo zaa ka zunubu tuusuyanoo tee i se nga jine. ¹⁸ Nga ne, kuroo mana katandi nongu henanantaa gundoo ra, taka kul kaŋ no, war hima k'a ŋaa nongu henanantaa ra sanda takaa kaŋ nda ay n'a yaamar.» ¹⁹ Haruna nee Musa se: «Nga ne, hõ i na ngi zunubu sargaroo kaa nda ngi sargari kukurantaa Abadantaa jine. Hayey wey tee ay ga, nda ay na zunubu sargaroo ŋaa hõ, a ga kan Abadantaa se wala?» ²⁰ Musa maar'a, de a kan a se.

11

Haya halalante nda harramante ašariyaa

¹ Abadantaa šelan Musa nda Haruna se ka nee: ² «Wa šelan Izirayel borey se ka nee: <Adabbawey kul kaŋ goo laboo ga, wey kaŋ war ga hin k'i ŋaa ti: ³ almaney kaŋ ga goyaw ra, war ga hin ka haya kul ŋaa kaŋ kobsoo ga faya, de ceetaamoo ga fersi ihinka. ⁴ Amma wey kaŋ si ŋandi wey kaŋ ga goyaw ra nda wey kaŋ kobsoo ga faya ra ti: yoo, zama a ga goyaw, amma kobsoo si faya. A ga harram war se, ⁵ nda tondoo ntabay, zama a ga goyaw, amma kobsoo si faya. A ga harram war se, ⁶ nda ntabay, zama a ga goyaw, amma kobsoo si faya. A ga harram war se, ⁷ nda nbirŋa, zama kobsoo ga faya, de ceetaamoo ga fersi ihinka, amma a si goyaw. A ga harram war se. ⁸ War masi ŋi hamey ŋaa, war masi tuku ŋi jifaa ga. I ga harram war se.

⁹ Wey kaŋ war ga hin k'i ŋaa hayey kul kaŋ goo haroo ra ne: wey kul kaŋ goo nda ziihaya nda kokoši kaŋ goo haroo ra, a ma tee teekoo wala isaa, war ga hin k'i ŋaa. ¹⁰ Amma haya kul kaŋ sii nda ziihaya nda kokoši kaŋ goo teekoo nda isaa ra, haya kul kaŋ ga puuripuuri haroo ra, nda adabba kul kaŋ goo haroo ra, i ga tee war se haya wangante. ¹¹ I ma tee war se haya wangante, war masi ŋi hamey ŋaa, war ma wanga ŋi jifawey. ¹² Haya kul kaŋ goo haroo ra kaŋ sii nda ziihaya nda kokoši ga tee war se haya wangante.

¹³ Cirawey ra, wey kaŋ war m'i wanga ey, war mas'i ŋaa, haya wanganteyan no, man'ti kala jigaara, nda jigaara kaabekoyni, nda taši, ¹⁴ nda algabu ciray, nda algabu bibi dumi nda dumi, ¹⁵ nda gaaru-gaaru dumi kul, ¹⁶ nda taatagay,

nda cirawfutu, nda jufuleele, nda gabu dumi nda dumi, ¹⁷ nda duuricanba, nda miri-miri-ngondiya, nda cirawfutu beeri, ¹⁸ nda cirawfutu kaaray, nda saajoo cirawfutu, nda jigaara, ¹⁹ nda alwaaliya, nda cirawkaaray dumi nda dumi, nda ciraw zunbukoyni, nda atafirfir.

²⁰ Fatakoyni kaccu kul kaŋ ga dira cee taaci ga, ga tee war se haya wangante. ²¹ Amma hayey kaŋ war ga hin k'i ŋaa fatakoyney ra kaŋ ga dira cee taaci ga ti wey kaŋ ŋgi ceetaamey se beene i goo nda cee taabanteyan kaŋ nda i ga sar laboo ga. ²² Hayey kaŋ war ga hin k'i ŋaa ti ndoo dumi beeri nda dumi kaccu nda cirilondi dumi beeri nda dumi kaccu. ²³ Amma fatakoyni cindey kul kaŋ goo nda cee taaci ga tee war se haya wangante.»»

Hayey kaŋ ga boro žiibandi nda boro tuku i ga

²⁴ ««Hayayan ne kaŋ ga war žiibandi, boro kul kaŋ tuku ŋgi jifaa ga, ga žiibi hala almaaroo ra. ²⁵ Boro kul kaŋ na ŋgi jifaa affoo zaa, ma nga bankaarawey numandi, a ga žiibi hala almaaroo ra.

²⁶ Adabba kul kaŋ kobsoo ga faya, amma ceetaamoo si fersi ihinka, a si goyaw, a ga harram war se. Boro kul kaŋ tuku a ga, ga žiibi. ²⁷ Haya kul kaŋ ga dira nga ceetaamey ga adabbawey kaŋ goo nda cee taaci ra, ga harram war se, boro kul kaŋ tuku ŋgi jifaa ga, ga žiibi hala almaaroo ra. ²⁸ Boro kul kaŋ na ŋgi jifaa zaa, ma nga bankaarawey numandi, a ga žiibi hala almaaroo ra. I ga harram war se.

²⁹ Hayey kaŋ ga harram war se gandakoyey ra kaŋ ga puuripuuri laboo ga ti: minay, nda nceŋ, nda agazirim dumi nda dumi, ³⁰ nda ncita, nda cilimtaala, nda nkuura, nda jingam, nda daamamolooli. ³¹ Wey ga harram war se gandakoyey kul ra, boro kul kaŋ tuku ngi bukawey ga, ga žiibi hala almaaroo ra. ³² Nda a buu ka kaŋ, haya kul kaŋ ga no ga žiibi, a ma tee bundu gamal, wala bankaaray, wala kuuru, wala bolbol, jinay kul kaŋ ga yantasu hanse, a ma huru hari ra, a ga žiibi hala almaaroo ra. Woo banda ga, a ga henan. ³³ Labutuu kul kaŋ ra ngi affoo kaŋ, haya kul kaŋ goo a ra ga žiibi, war ma labutuwoo kayri. ³⁴ Ŋaayan kul kaŋ ga ŋandi kaŋ labutuwoo din haroo too a do ga žiibi. Haŋhaya kul kaŋ ga haŋandi kaŋ goo jinay kul kaŋ ra no ga žiibi. ³⁵ Jinay kul kaŋ ga ngi jifaa affoo kaŋ, ga žiibi, a ma tee alforon wala feema, i ma kayrandi, i ga harram, i ma harram war se. ³⁶ Amma hariŋaa wala day kanyaŋ ti hari kanidoo ga halal, amma boro kaŋ tuku ngi jifaa ga, ga žiibi. ³⁷ Nda ngi jifaa affoo kaŋ dumi boŋ kaŋ ga dumandi, dumiyoo ga halal. ³⁸ Nda a gar i na hari daŋ dumiyoo ga, ngi jifaa affoo kaŋ a ga, a ga harram war se.

³⁹ Nda adabbawey kaŋ ga tee war se ŋaahaya affoo jifa, boro kaŋ tuku jifaa ga, ga žiibi hala almaaroo ra. ⁴⁰ Boro kaŋ na jifaa ŋaa ma nga bankaarawey numandi, a ga žiibi hala almaaroo ra, boro mo kaŋ na jifaa zaa ma nga bankaarawey numandi, a ga žiibi hala almaaroo ra.

⁴¹ Gandako kul kaŋ ga puuripuuri laboo ga,

man'ti kala haya wangante, a masi n̄andi.
⁴² Hayey kul kaŋ ga dira gundey ga, nda wey kul kaŋ ga dira cee taaci ga, nda wey kul kaŋ goo nda cee boobo ka puuriŋuuri laboo ga gandakoyey ra, war mas'i n̄aa, zama haya wanganteyan̄ no.
⁴³ War masi war boŋ tee haya wangante nda gandakoyey wey kaŋ ga puuriŋuuri, war masi war boŋ žiibandi nda ey, i masi war žiibandi ngi bande. ⁴⁴ Zama agay ti Abadantaa, war Koyoo. Wa war boŋ dan̄ jere ga Irkoy se ka tee nga boro henananteyan̄*, zama ay ga henan. War masi war boŋ žiibandi nda gandakoyey kaŋ ga ziilam-ziilam laboo ga affoo. ⁴⁵ Zama agay ti Abadantaa kaŋ na war žigandi ka hun Misira gandaa ra, hala ya tee war se Irkoy. War ma henan, zama ay ga henan.»»

⁴⁶ Woo ti adabbawey nda cirawey ašariyaa, nda hayey kul kaŋ ga ziilam-ziilam haroo ra, nda wey kul kaŋ ga puuriŋuuri laboo ga, ⁴⁷ nga ra haya harramante nda ihalalante ga fayandi ka hun cere ra, hoogaa kaŋ ga n̄andi nda woo kaŋ si n̄andi here.

12

Woy kaŋ hay ašariyaa

¹ Abadantaa šelan̄ Musa se ka nee: ² «Šelan̄ Izirayel borey se ka nee: <Nda woy na gunde zaa, a duu nga boŋ iz'aru, a ga žiibi jirbi iyye, a ga

---

* **11:44** 11.44 «Wa war boŋ dan̄ jere ga Irkoy se ka tee nga boro henananteyan̄», Ebere šenni ra, almaganaa faa ti «Wa war boŋ dan̄ jere ga Irkoy se, de war ga tee nga boro henananteyan̄».

žiibi sanda waati kaŋ a ga dii nga gaaham žiiboo.
³ Jirbi yaahantoo hane, zankaa ma hurubangu.
⁴ Woyoo ma jirbi waranza cindi hinza (33) goro, hala waati kaŋ nga kuroo žiiboo ma ben a ga. A masi tuku haya henanante kul do, a masi koy nongu henanantaa ra, hala han kaŋ nga henanandiyanoo jirbey timme.

⁵ Amma nda woy no a duu a, a ga žiibi jirbiyye hinka, a ga žiibi sanda waati kaŋ a ga dii nga gaaham žiiboo. Woo banda ga, a ma goro jirbi woydu cindi iddu (66), hala waati kaŋ kuroo žiiboo ma ben a ga.

⁶ Waati kaŋ nga henanandiyanoo jirbey timme, iz'aru wala ize woy no a duu a, a ma koy nda a sargari juwalkaa do, cere kubayyan hukkumoo miŋoo ga, jiiri foo feeji-ize, a ma tee sargari kukurante, nda tuuzun-ize, wala gubaguba ka tee zunubu sargari. ⁷ Sargari juwalkaa m'i sarga Abadantaa jine, a ma henanandiyanoo tee a se, de a ga henan, zama nga kuroo kay. Woo ti woy kaŋ na iz'aru wala ize woy hay ašariyaa.

⁸ Nda a sii nda hini ka duu feeji, a ma gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka zaa, affoo sargari kukurantaa se, affaa zunubu sargaroo se. Sargari juwalkaa ma henanandiyanoo tee a se, de a ga henan.»»

13

Gaaham kuuroo wirciyaŋ ašariyaa

¹ Abadantaa šelaŋ Musa nda Haruna se ka nee:

² «Nda adamize kuuroo ga funsu-ize wala dori-doo kogo wala ndella kaaray goo, de a tee kuuroo

ra dori sanda jiray, i m'a ka koy sargari juwalkaa Haruna wala nga iz'arey sargari juwalkey affoo do. ³ Sargari juwalkaa ma doroo laasaabu kan goo kuuroo ga. Nda doroo dogoo hinbiroo bere ka kaaray, de doroo ga hima nda a guusu ka bisa kuuroo, jiray dumi dori no. Sargari juwalkaa m'a guna, de a ma bayrandi kan a žiibi. ⁴ Nda ndellaa kan goo kuuroo ga, ga kaaray, de a si hima nda a guusu ka bisa kuuroo, hinbiroo mana bere ka kaaray. Sargari juwalkaa ma dorikoynoo daabu jirbi iyye. ⁵ Sargari juwalkaa m'a laasaabu jirbi iyyantoo hane, nda a gar kan nga do doroo cindi nga takaa ga, a mana daaru kuuroo ga, sargari juwalkaa ma yee k'a daabu jirbi iyye koyne. ⁶ Sargari juwalkaa m'a guna koyne jirbi iyyantoo hane, nda a gar kan doroo goo ma dere, a mana daaru kuuroo ga, sargari juwalkaa ma bayrandi kan a henan. Doridoo kogo no, a ma nga bankaarawey numandi, de a ga henan. ⁷ Amma nda doridoo kogaa daaru kuuroo ga ka tonton sargari juwalkaa laasaaburoo nda ka bayrandi kan a henan banda ga, a ma nga bonj cebe sargari juwalkaa se koyne. ⁸ Sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kan doridoo kogaa daaru kuuroo ga, sargari juwalkaa ma bayrandi kan a žiibi, jiray dumi no.

⁹ Nda jiray dumi dori fatta boro ga, i m'a ka koy sargari juwalkaa do. ¹⁰ Sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kan funsu-ize kaaray goo kuuroo ga, de a na hinbiroo kaarayandi, ham zay doo goo funsoo ga, ¹¹ jiray no kan nin kuuroo ga. Sargari juwalkaa ma bayrandi kan a žiibi. A

mas'a daabu, zama a žiibi. ¹² Nda jiraa hanse ka kuuroo dii, nda jiraa na bora a kan ga doroo goo kuuroo kul daabu k'a dii boŋoo ka koy cewey ga, wey kul kan sargari juwalkaa ga dii a, ¹³ sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kan jiraa na gaahamoo kul daabu, a ma bayrandi kan bora a kan ga doroo goo henan. Nga kul ka kaaray, a henan. ¹⁴ Amma han kan i dii ham zay a ga, a ga žiibi. ¹⁵ Nda sargari juwalkaa na hamoo kan zay guna, a ma bayrandi kan a žiibi. Hamoo kan zay ga žiibi, jiray dumi no. ¹⁶ Amma nda hamoo kan zay bere ka yee ka tee ikaaray, a ma yee sargari juwalkaa do. ¹⁷ Sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kan doroo bere ka tee ikaaray, sargari juwalkaa ma bayrandi kan bora a kan ga doroo goo henan. A henan.

¹⁸ Nda futta fatta kuuroo ga, de a duu baani, ¹⁹ nongoo kan ra futtaa tee, funsu-ize kaaray, wala nda ndella kaaray kan mopoo ga ciray fatta a ra, bora a ma nga boŋ cebe sargari juwalkaa se. ²⁰ Sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kan a ga hima nda a guusu ka bisa kuuroo, nga hinbiroo bere ka tee ikaaray, sargari juwalkaa ma bayrandi kan a žiibi. Jiray dumi dori no kan fatta futtaa ga. ²¹ Nda sargari juwalkaa n'a guna, nda a gar kan hinbiri kaaray sii a ga, a mana guusu ka bisa kuuroo, a goo ma dere, sargari juwalkaa m'a daabu jirbi iyye. ²² Nda a daaru ka tonton kuuroo ga, sargari juwalkaa ga bayrandi kan a žiibi, dori no. ²³ Amma nda ndellaa cindi nga dogoo ra, a mana daaru, futtaa ndellaa no, sargari juwalkaa ma bayrandi kan a henan.

²⁴ Nda nongu kaŋ ton goo kuuroo ga, de tondogoo silbaa man'ti kala ndella kaaray moo ciray wala ikaaray, ²⁵ sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kaŋ hinbiroo bere ka tee ikaaray ndellaa ra, de a ga hima nda a guusu ka bisa kuuroo, jiray no, a fatta tondogoo ga, sargari juwalkaa ma bayrandi kaŋ a žiibi, jiray dori no. ²⁶ Nda sargari juwalkaa n'a guna, nda a gar kaŋ hinbiri kaaray sii ndellaa ra, a si hima nda a guusu ka bisa kuuroo, a goo ma dere, sargari juwalkaa m'a daabu jirbi iyye. ²⁷ Sargari juwalkaa m'a guna jirbi iyyantoo hane. Nda ndellaa daaru kuuroo ga ka tonton, sargari juwalkaa ma bayrandi kaŋ a žiibi, jiray dori no. ²⁸ Amma nda ndellaa cindi nga dogoo ra, a mana daaru kuuroo ga, a goo ma dere, tonyan futta no. Sargari juwalkaa ma bayrandi kaŋ a henan, zama nongoo kaŋ ton ndellaa no.

²⁹ Nda aru wala woy duu dori nga boŋoo wala nga toonaa ga, ³⁰ sargari juwalkaa ma doroo laasaabu, nda a gar kaŋ a ga hima nda a guusu ka bisa kuuroo, hinbiri kara say-sayante goo a ga. Sargari juwalkaa ma bayrandi kaŋ a žiibi, forgo no, boŋ wala toono jiray dumi no. ³¹ Nda sargari juwalkaa na forгаа doroo guna, nda a gar kaŋ a si hima nda a guusu ka bisa kuuroo, hinbiri bibi sii a ga, sargari juwalkaa ma boraa kaŋ ga forgo doroo goo daabu jirbi iyye. ³² Sargari juwalkaa ga doroo guna jirbi iyyantoo hane, nda a gar kaŋ forгаа mana daaru, hinbiri kara sii a ga, de a si hima nda a guusu ka bisa kuuroo, ³³ boraa ma cebu, amma a masi forгаа dogoo

cebu, sargari juwalkaa ma forgokoynoo daabu jirbi iyye koyne. ³⁴ Sargari juwalkaa ga forgaa guna jirbi iyyantoo hane, nda a gar kanj a mana daaru kuuroo ga, a si hima nda a guusu ka bisa kuuroo, sargari juwalkaa ma bayrandi kanj a henan. Bora ma nga bankaarawey jumandi, de a ga henan. ³⁵ Amma nda forgaa daaru kuuroo ga ka tonton, nga henanandiyanoo banda ga, ³⁶ sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kanj forgaa daaru kuuroo ga, sargari juwalkaa masi hinbiri kara ceeci, a žiibi. ³⁷ Nda nga do, forgaa cindi nga dogoo ra, de hinbiri bibiyanj zay a ra, forgaa ben. A henan, sargari juwalkaa ma bayrandi kanj a henan.

³⁸ Nda aru wala woy duu ndellayanj nga kuuroo ga, ndella kaarayyanj, ³⁹ sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kanj nga kuuroo ga ndella kaaray kanj goo ma dere goo, ndella de no kanj fatta kuuroo ga, a henan.

⁴⁰ Nda aru boŋ hinbirey hun, a taylel, a henan. ⁴¹ Nda nga boŋoo jineheroo hinbirey ka hun, teŋa se beene ka taylel, a henan. ⁴² Nda taylel dogoo jine wala banda, dori kaaray kanj moŋoo ga ciray goo a ra, jiray no kanj fatta taylel dogoo jine wala banda heroo ra. ⁴³ Sargari juwalkaa m'a laasaabu, nda a gar kanj doroo futtaa man'ti kala ikaaray kanj moŋoo ga ciray kanj goo tayleloo jineheroo wala banda heroo ra, a ga hima nda jiray kanj goo kuuroo ra, ⁴⁴ jiraykoyni no, a žiibi. Sargari juwalkaa ma bayrandi kanj nga kul ka žiibi, boŋoo ga nga doroo goo.

⁴⁵ Jiraykoynoo kanj ga doroo goo ma darbay

kottayan dan, a ma nga bonoo feeri, a ma nga kaaboo daabu, a ma kaati ka nee: <Žiibi, žiibi!>
⁴⁶ Waatoo kul kaŋ doroo goo a ga, a ga žiibi. A žiibi, a ma goro nga hinne, a ga goro jamaa kaloo se taray.

Fuune kaŋ ga bankaaray wala kuuru jinay žiibandi

⁴⁷ Nda bankaaray ga fuune fatta, a ma tee haabu darbay wala leŋ šukka darbay, ⁴⁸ a ma tee šukka wala šukka kaŋ kayandi, leŋ wala haabu, a ma tee kuuru wala jinay kul kaŋ no kaŋ teendi kuuru ra, ⁴⁹ nda ndellaa man'ti kala ifirzi wala iciray darbaa, wala kuuroo, wala šukkaa, wala šukkaa kaŋ kayandi, wala jinay kul kaŋ teendi kuuru ra ga, fuune ndella no, a ma cebandi sargari juwalkaa se. ⁵⁰ Sargari juwalkaa ma ndellaa laasaabu, a ma jinaa kaŋ ga ndellaa huru daabu jirbi iyye. ⁵¹ Jirbi iyyantoo hane, a ma ndellaa guna, nda a daaru darbaa, wala šukkaa, wala šukkaa kaŋ kayandi, wala kuuroo, wala jinay kul kaŋ teendi kuuru ra ga, ndellaa man'ti kala fuune kaŋ nin, a žiibi. ⁵² Darbaa, wala šukkaa, wala šukkaa kaŋ kayandi, haabu wala leŋ, a ma tee jinay kul kaŋ teendi kuuru ra kaŋ ga ndellaa goo, ma tonandi, zama fuune kaŋ nin no. Hayaa ma tonandi nuune ra ka tee boosu. ⁵³ Nda sargari juwalkaa n'a laasaabu, nda a gar kaŋ ndellaa mana daaru darbaa, wala šukkaa, wala šukkaa kaŋ kayandi, wala jinay kul kaŋ teendi kuuru ra ga, ⁵⁴ sargari juwalkaa ma yaamar kaŋ hayaa ma ŋumandi kaŋ ga ndellaa huru, de a ma yee k'a daabu jirbi iyye koyne. ⁵⁵ Sargari

juwalkaa m'a guna numandiyanoo banda ga, nda a gar kaŋ ndellaa mana alhaali barmay, a mana daaru, a žiibi, a ma tonandi nuune ra ka tee boosu. Guusu no kaŋ tee darbaa jine wala banda heroo ra. ⁵⁶ Nda sargari juwalkaa n'a guna, nda a gar kaŋ ndellaa goo ma dere numandiyanoo banda ga, a m'a dunbu k'a kaa darbaa, wala kuuroo, wala šukkaa, wala šukkaa kaŋ kayandi ga. ⁵⁷ Nda a yee ka fatta darbaa, wala šukkaa, wala šukkaa kaŋ kayandi, wala jinay kul kaŋ teendi kuuru ra ga, fuune no kaŋ goo ma bangay. Ma jinaa kaŋ ga ndellaa huru ton nuune ra k'a tee boosu.

⁵⁸ Darbaa, wala šukkaa, wala šukkaa kaŋ kayandi, wala jinay kul kaŋ teendi kuuru ra kaŋ n'n'a numandi ka ndellaa kaa, ma numandi koyne, a henan.»

⁵⁹ Woo ti fuune ndella kaŋ huru haabu wala leŋ darbay, wala šukka, wala šukka kaŋ kayandi, wala jinay kul kaŋ teendi kuuru ra ga ašariyaa hala bora ma bayrandi kaŋ a henan wala a žiibi.

14

Jiraykoyni henanandiyanoo ašariyaa

¹ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee:
² «Jiraykoyni ašariyaa ne nga henanandiyanoo hane: waati kaŋ i n'a ka koy sargari juwalkaa do, ³ sargari juwalkaa ma koy jamaa kaloo se taray, a m'a laasaabu, nda a gar kaŋ jiraykoynoo duu baani nga jiraa doroo ra, ⁴ sargari juwalkaa ma yaamar kaŋ i ma kate bora kaŋ ga hima ka henan se: ciraw hunante halalante hinka, nda sedere bundu, nda šilli ciray zaram, nda

izopu bundu. ⁵ Sargari juwalkaa ma yaamar kanj i ma ciraw faa koosu labu kusu kanj ra hari henna goo boŋ. ⁶ Ciraw hunantaa, a m'a zaa, nga nda sedere bundoo, nda šilli ciray zaramoo, nda izopu bundoo, a m'i sufa ciraa kanj koosandi hari hennaa boŋ kuroo ra. ⁷ A ma say-saya cee iyye jiraykoynoo ga kanj ga hima ka henan nga jiraa ra. Woo banda ga, a ma bayrandi kanj a henan, de a ma ciraw hunantaa taŋ saajoo ra. ⁸ Bora a kanj ga hima ka henan ma nga bankaarawey jumay, a ma nga hinbirey kul cebu, a ma jumay haroo ra, de a ga henan. Woo banda ga, a ga hin ka huru jamaa kaloo ra, amma a ma cindi hukkumoo se taray jirbi iyye. ⁹ Jirbi iyyantoo hane, a ma nga hinbirey kul cebu, boŋoo, nda kaaboo, nda moo beene hinbirey, a ma nga hinbiroo kul cebu, a ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga gaahamoo jumay nda hari, de a ga henan.

¹⁰ Jirbi yaahantoo hane, a ma feeji aru-ize hinka kanj ga malal sii, nda feeji woy-ize kanj goo nda jiiri foo kanj ga malal sii, nda farin hamni kilo yagga cine kanj loobandi nda jii ka tee taas sargari, nda jii liitar jere zaa. ¹¹ Sargari juwalkaa kanj ga henanandiyanoo tee ma bora a kanj ga hima ka henan nda hayey wey danj Abadantaa jine cere kubayyan hukkumoo mipoo ga. ¹² Sargari juwalkaa ma feeji aru-ize faa dii k'a tee toope sargari, nga nda liitar jeraa jiyoo, a m'i zinji k'i tee sargari zinji-zinjante Abadantaa jine. ¹³ A ma feeji aru-izoo koosu nongoo kanj ra zunubu sargaroo nda sargari kukurantaa

koosandi, nongu henanante ra, zama takaa kan ti zunubu sargaroo, nga da ti toope sargaroo, sargari juwalkaa ma duu a, haya no kan ga hanse ka henan. ¹⁴ Sargari juwalkaa ma zaa toope sargaroo kuroo ra k'a dan bora kan ga hima ka henan hanja hennaa deenoo ga, nda nga kabe hennaa kobaaroo ga, nda cee hennaa cew-ize beeroo ga. ¹⁵ Sargari juwalkaa ma zaa liitar jeraa jiyoo ra k'a doori nga kabe laalaa ra, ¹⁶ a ma nga kabe hennaa kabe-ize foo sufa jiyoo ra kan goo kabe laalaa ra, a ma nga kabe-izoo ka zaa jiyoo ra k'a say-say cee iyye Abadantaa jine. ¹⁷ Sargari juwalkaa ma zaa jii cindoo ra kan goo nga kaboo ra k'a dan bora kan ga hima ka henan hanja hennaa deenoo ga, nda nga kabe hennaa kobaaroo ga, nda nga cee hennaa cew-ize beeroo ga, toope sargaroo kuroo bon. ¹⁸ Jiyoo cindoo kan goo sargari juwalkaa kaboo ra, a m'a fur bora kan ga hima ka henan bonoo ga, a ma henanandiyanoo tee a se Abadantaa jine. ¹⁹ Sargari juwalkaa ma zunubu sargaroo kaa, a ma henanandiyanoo tee a se k'a henanandi ka žiiboo kaa a ga. Woo banda ga, a ma sargari kukurantaa almanoo koosu. ²⁰ Sargari juwalkaa ma sargari kukurantaa nda taasuu sargaroo kaa sargari tonadogoo ga. Sargari juwalkaa ma henanandiyanoo tee bora se, de a ga henan.

Jiraykoyni talka henanandiyanoo

²¹ Nda boro ga talka, de nga hinoo si too hayey wey, a ma feeji aru-ize foo kaa toope sargari k'a tee sargari zinji-zinjante ka henanandiyanoo tee a se. A ma farin hamni kilo hinza kan

loobandi nda jii zaa k'a kaa taasuu sargari nda jii liitar jere, ²² nda gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka kan nga hinoo ga toor'a, affoo zunubu sargari se, affaa sargari kukurante se. ²³ Nga henanandiyanoo jirbi yaahantoo hane, a ma kate ey sargari juwalkaa do cere kubayyan hukcumoo mijoo ga Abadantaa jine. ²⁴ Sargari juwalkaa ma toope sargaroo feeji aru-izoo dii nda liitar jeraa jiyoo, a m'i zinji k'i tee sargari zinji-zinjante Abadantaa jine. ²⁵ A ma toope sargaroo feejoo koosu, a ma zaa toope sargaroo kuroo ra k'a dan boraa kan ga hima ka henan hana hennaa deenoo ga, nda nga kabe hennaa kobaaroo ga, nda cee hennaa cew-ize beeroo ga. ²⁶ Sargari juwalkaa ma doori jiyoo ra nga kabe laalaa ra. ²⁷ Kabe hennaa kabe-ize foo, a m'a ka zaa jiyoo ra kan goo kabe laalaa ra, a m'a say-say cee iyye Abadantaa jine. ²⁸ Jiyoo kan goo sargari juwalkaa kaboo ra, a ma dan a ra boraa kan ga hima ka henan hana hennaa deenoo ga, nda nga kabe hennaa kobaaroo ga, nda cee hennaa cew-ize beeroo ga, nongoo kan ra toope sargaroo kuroo jisandi. ²⁹ Woo kan cindi jiyoo ra kan goo sargari juwalkaa kaboo ra, a m'a fur boraa kan ga hima ka henan bonoo ga ka henanandiyanoo tee a se Abadantaa jine. ³⁰ Woo banda ga, nga nda nga hinagoo, a ma gubagubawey affoo wala tuuzun-izey affoo sarga. ³¹ Nga hinagoo ra, a ma affoo kaa zunubu sargari se, affaa sargari kukurante, taasuu sargaroo bande. Sargari juwalkaa ma henanandiyanoo tee boraa se kan ga hima ka henan Abadantaa jine.»

³² Woo ti ašariyaa boro se kaŋ ga jiray doroo goo, de nga hinoo si too henanandiyanoo hayey.

Fuune kaŋ ga hugu žiibandi

³³ Abadantaa šelan Musa nda Haruna se ka nee: ³⁴ «Waati kaŋ war huru Kanaŋ gandaa ra kaŋ ay g'a noo war se a ma tee war mayraa, nda ay na fuune ndella dan hugu ra kaŋ goo gandaa ra kaŋ ti war mayraa, ³⁵ bora a kaŋ wane nda hugoo ma koy a bayrandi sargari juwalkaa se ka nee: <Ay dii ndella dumi ay hugoo ra.> ³⁶ Sargari juwalkaa ma yaamar kaŋ i ma jinawey fattandi hugoo ra za nga mana kaa ka ndellaa guna, hala hayey kaŋ goo hugoo ra kul masi koy harram. Woo banda ga, sargari juwalkaa ma huru ka hugoo laasaabu. ³⁷ A ma ndellaa laasaabu, nda a gar kaŋ ndella guusa firziyaŋ wala icirayyaŋ goo hugoo cetewey ga, i ga hima nda i guusu cetewey ra, ³⁸ sargari juwalkaa ma fatta hugoo ra, waati kaŋ a too hugoo miŋoo ga, a ma hugoo daabu jirbi iyye. ³⁹ Jirbi iyyantoo hane, sargari juwalkaa ma yee ka koy a guna, nda a gar kaŋ ndellaa daaru hugoo cetewey bande, ⁴⁰ sargari juwalkaa ma yaamar kaŋ i ma tondey kaa kaŋ ga ndellaa goo, i m'i warra koyraa banda ga nongu harramante ra. ⁴¹ A ma hugoo gundoo kuubi k'a bere k'a koosu. Laboo kaŋ koosandi, i m'a mun koyraa banda ga nongu harramante ra. ⁴² I ma tondi tanayaŋ zaa k'i dan ijinawey dogey ra. I ma labu tana ka hugoo sanfa.

⁴³ Nda ndellaa yee ka kaa ka fatta hugoo ra, tondey kaayanoo, nda koosuyanoo, nda sanfayanoo banda ga, ⁴⁴ sargari juwalkaa ma yee

ka koy a guna, nda a gar kaŋ ndellaa daaru hugoo ga, fuune no kaŋ nin, a harram. ⁴⁵ I ma hugoo, nda nga tondey, nda bundey, nda hugoo laboo kayri, i m'i ka koy koyraa dumaa ga nongu harramante ra.

⁴⁶ Boro kaŋ huru hugoo ra waatey kaŋ a ga daaba ra, ga žiibi hala almaaroo ra. ⁴⁷ Boro kaŋ kani hugoo ra ma nga darbawey numandi. Boro kaŋ ŋaa hugoo ra ma nga darbawey numandi.

⁴⁸ Amma nda sargari juwalkaa yee ka huru k'a guna, nda a gar kaŋ ndellaa mana daaru hugoo ga nga sanfayanoo banda ga, sargari juwalkaa ma bayrandi kaŋ hugoo henan, ndellaa dere.

⁴⁹ Hugoo zunubu tuusuyanoo se a ma ciraw hinka, nda sedere bundu, nda šilli ciray zaram, nda izopu bundu zaa. ⁵⁰ A ma ciraw faa koosu labu kusu boŋ, labu kusu kaŋ ra hari henna goo boŋ. ⁵¹ A ma sedere bundoo, nda izopu bundoo, nda šilli ciray zaramoo, nda ciraw hunantaa zaa k'i sufa ciraa kaŋ koosandi kuroo nda hari henna ra. A ma say-saya cee iyye hugoo ga. ⁵² A ma hugoo zunubu tuusuyanoo tee nda ciraa kuroo nda hari henna, nda ciraw hunantaa, nda sedere bundoo, nda izopu bundoo, nda šilli ciray zaramoo. ⁵³ A ma ciraw hunantaa taŋ koyraa banda ga, saajoo ra. A ma henanandiyanoo tee hugoo se, de a ga henan.»

⁵⁴ Woo ti jiray dori wala fuune ndella dumi kul kaŋ no, nda forgo, ⁵⁵ nda bankaaray ndella, nda hugu ndella, ⁵⁶ nda funsu, nda futta, nda ndella kaaray ašariyaa, ⁵⁷ ka bayrandi waati kaŋ haya žiibi nda waati kaŋ haya henan. Woo ti jiray nda fuune ašariyaa.

15

Arutarawey žiiboo ašariyaa

¹ Abadantaa šelan Musa nda Haruna se ka nee:
² «Šelan Izirayel borey se ka nee: <Aru kul kaŋ nga harimundogoo ga mandi, nga mandiroo g'a žiibandi. ³ Hayaa ne kaŋ ga kate nga mandiroo m'a žiibandi: nga harimundogoo ma mandi wala a ma mandiroo dii, nga žiiboo no. ⁴ Daari kul kaŋ ga bora a kaŋ ga mandi kani ga žiibi, haya kul kaŋ ga a goro ga žiibi. ⁵ Boro kaŋ tuku nga daaroo ga ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra. ⁶ Boro kaŋ goro jinay ga kaŋ ga bora a kaŋ ga mandi doona ka goro, bora a ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra. ⁷ Boro kaŋ tuku bora a kaŋ ga mandi gaahamoo ga, bora a ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra. ⁸ Nda bora a kaŋ ga mandi tufa boro ga kaŋ ga henan, bora a ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra. ⁹ Kaarumay kul kaŋ ga bora a kaŋ ga mandi žigi, ga žiibi. ¹⁰ Boro kul kaŋ tuku haya kul kaŋ no ga kaŋ bay ka cindi a cire, a ga žiibi hala almaaroo ra. Boro kul kaŋ na jinawey wey affoo zaa, ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra. ¹¹ Boro kul kaŋ ga bora a kaŋ ga mandi tuku, a mana nga kabey jumay, bora a ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

¹² Labu jinay kaŋ ga bora a kaŋ ga mandi tuku, ma kayrandi, bundu jinawey ma leelandi nda hari.

¹³ Waati kaŋ bora a kaŋ ga mandi, mandiroo kay, a ma jirbi iyye kabu nga henanandiyanoo se, a ma nga banka arawey numandi, a ma nga gaahamoo numay hari dandidoo hari ra, de a ga henan. ¹⁴ Jirbi yaahantoo hane, a ma gubaguba hinka wala tuuzun-ize hinka zaa, a ma kaa Abadantaa jine cere kubayyan hukcumoo mijoo ga k'i noo sargari juwalkaa se. ¹⁵ Sargari juwalkaa m'i sarga, affoo zunubu sargari, affaa sargari kukurante. Sargari juwalkaa ma henanandiyanoo tee a se Abadantaa jine nga mandiroo se.

¹⁶ Nda aru almaaniyoo mun a ga, a ma nga gaahamoo kul numay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra. ¹⁷ Bankaaray nda kuuru kul kaŋ ga almaaniyoo huru ma numandi nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

¹⁸ Nda woy nda aru marga nda cere, i ma ngi boŋ numay nda hari, i ga žiibi hala almaaroo ra.

Woytarawey žiiboo ašariyaa

¹⁹ Nda woy ga mandi, nga mandiroo man'ti kala nga gaaham žiiboo, a ma cindi nga žiiboo ra jirbi iyye, boro kul kaŋ tuku a ga, ga žiibi hala almaaroo ra. ²⁰ Haya kul kaŋ ga a kani waatoo kaŋ a goo nga žiiboo ra, ga žiibi. Haya kul kaŋ ga a goro ga žiibi. ²¹ Boro kul kaŋ tuku nga daaroo ga ma nga banka arawey numandi, a ma nga boŋ numay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra. ²² Boro kul kaŋ tuku jinay kul kaŋ ga woyoo

doona ka goro, a ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra. ²³ Nda haya goo daaroo boŋ wala jinaa ga, haya kul kaŋ no kaŋ ga a doona ka goro, boro kaŋ tuku a ga, ga žiibi hala almaaroo ra. ²⁴ Aru kaŋ marga nda woyoo, woyoo gaaham žiiboo ga huru a ga, a ga žiibi jirbi iyye. Daari kul kaŋ ga a kani ga žiibi.

²⁵ Nda woy ga kuri mandi jirbi boobo kaŋ man'ti nga gaaham žiiboo waatoo, wala a ga mandi ka gay ka bisa nga gaaham žiiboo waatoo, waatoo kul kaŋ a ga mandi, a ga žiibi sanda nga gaaham žiiboo waatoo. ²⁶ Daari kul kaŋ ga a kani jirbey kul kaŋ ra a ga mandi ga tee sanda nga gaaham žiiboo daaroo. Jinay kul kaŋ ga a goro ga žiibi sanda nga gaaham žiiboo takaa. ²⁷ Boro kul kaŋ tuku hayey wey ga, ga žiibi, a ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga boŋ jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroo ra.

²⁸ Nda nga mandiroo kay, a ma jirbi iyye kabu, woo din banda ga, a ga henan. ²⁹ Jirbi yaahan-too hane, a ma gubaguba hinka wala tuuzunize hinka zaa k'i ka koy sargari juwalkaa do cere kubayyan hukcumoo minoo ga. ³⁰ Sargari juwalkaa ma affoo kaa zunubu sargari, affaa sargari kukurante. Sargari juwalkaa ma henanandiyanoo tee a se Abadantaa jine nga gaaham žiiboo mandiroo se.

³¹ War ma Izirayel borey moorandi ngi žiiboo, i masi duu k'ay gorodogoo kaŋ goo i game žiibandi ka buu ngi žiiboo ra.»»

³² Woo ti boro kaŋ ga mandi wala boro kaŋ nga almaaniyoo mun a ga k'a žiibandi, ³³ wala woy kaŋ ga dor nga gaaham žiiboo maaganda se, boro kul, aru wala woy kaŋ ga mandi, wala aru kaŋ marga nda woy kaŋ ga žiibi, ašariyaa.

16

Zunubu tuusuyanoo zaaroo

¹ Haruna iz'aru hinkaa kaŋ man kate Abadantaa jine, ngi buuyanoo banda ga, Abadantaa šelaŋ Musa se. ² Abadantaa nee Musa se: «Šelaŋ ni armaa Haruna se, a masi huru alwaati kul nongu henanantaa ra, ridowoo dumaa ga, daabirjoo jine kaŋ goo sundukoo ga, hala a masi koy buu, zama ay ga bangay duulaa ra sundukoo daabirjoo se beene.

³ Takaa ne kaŋ nda Haruna ga hima ka huru nongu henanantaa ra: a ma haw yaaru zaa zunubu sargaroo se, nda feeji gaaru sargari kukurantaa se. ⁴ A ma šukka kaŋ se i ga nee leŋ kaayi henanante daŋ nga ga, a ma leŋ šukka npogo daŋ, a ma nga centoo haw nda leŋ šukka gamahaw, a ma leŋ šukka fatala didiji nga boŋoo ga, bankaaray henananteyan no. A ma nga gaahamoo jumay nda hari jina a m'i daŋ. ⁵ A ma jindaaru hinka taa Izirayel borey jamaa kone k'i tee zunubu sargari, nda feeji gaaru foo sargari kukurante se.

⁶ Haruna ma zunubu sargaroo haw yaaroo sarga nga boŋ se, a ma zunubu tuusuyanoo tee nga boŋ nda nga hugoo se. ⁷ A ma jindaaru hinkaa zaa k'i daŋ Abadantaa jine cere kubayyan

hukkumoo mijoo ga. ⁸ Haruna ma alkurra kar jindaaru hinkaa ga ka dii woo kaŋ Abadantaa ga duu a nda woo kaŋ Azazel* ga duu a. ⁹ Haruna ma kate jindaaroo kaŋ alkurraa kate Abadantaa ma duu a, a ma tee zunubu sargari. ¹⁰ Jindaaroo kaŋ alkurraa kate Azazel† ma duu a, nga hunantaa ma jisandi Abadantaa jine hala i ma zunubu tuusuyanoo tee a ga k'a sanba saajoo ra Azazel do.

¹¹ Haruna ma zunubu sargaroo haw yaaroo kaa nga boŋ se, a ma zunubu tuusuyanoo tee nga boŋ nda nga hugoo se. A ma zunubu sargari haw yaaroo koosu nga boŋ se. ¹² A ma dugu canboo too nda denji ciray sargari tonadogoo ra kaŋ goo Abadantaa jine, a ma nga kabe hinkaa too nda dugu hew kaana hamni, a m'i ka koy ridowoo dumaa ga. ¹³ A ma dugoo daŋ nuunaa ra kaŋ goo Abadantaa jine hala dugoo dulloo ma daabirjoo kaŋ goo seedetaraa sundukoo boŋ daabu, hala Haruna masi koy buu. ¹⁴ A ma zaa haw yaaroo kuroo ra k'a say-say nda nga kabe-izoo sundukoo daabirjoo jineheroo ga waynahunay here. A ma nga kabe-izoo ka zaa kuroo ra k'a say-say cee iyye sundukoo daabirjoo jine. ¹⁵ A ma zunubu sargaroo jindaaroo koosu kaŋ hun jamaa se, a ma kuroo ka koy ridowoo dumaa ga, a ma takaa tee kuroo se kaŋ a n'a tee haw yaaroo wanoo se, a ma say-saya sundukoo daabirjoo ga nda sundukoo daabirjoo jine. ¹⁶ A ma henanandiyanoo tee nongu henanantaa

---

* **16:8** 16.8 Azazel, a ga hin ka tee, Ibilisi ganjey affoo maajoo no. † **16:10** 16.10 Sorro 8to.

se Izirayel borey žiibey nda ngi hooyaney ra, maanaa ngi zunubey kul. A ma taka follokaa tee cere kubayyan hukcumoo se kaŋ goo i bande ngi žiibey gamey ra. ¹⁷ Adamize kul masi bara cere kubayyan hukcumoo ra waati kaŋ a koy zunubu tuusuyanoo tee nongu henanantaa ra hala waati kaŋ a fatta. Woo banda ga, a ma zunubu tuusuyanoo tee nga boŋ, nda nga hugoo, nda Izirayel jamaa kul se. ¹⁸ A ma fatta sargari tonadogoo here kaŋ goo Abadantaa jine, a ma zunubu tuusuyanoo tee a se. A ma zaa haw yaaroo kuroo nda jindaaroo kuroo ra k'i daŋ sargari tonadogoo hilley ga, carawey bande. ¹⁹ A ma nga kabe-izoo ka zaa kuroo ra k'a say-say cee iyye. A m'a henanandi ka hun Izirayel borey žiibey ra.

²⁰ Waati kaŋ a na zunubu tuusuyanoo tee nongu henanantaa, nda cere kubayyan hukcumoo, nda sargari tonadogoo se ka ben, a ma kate jindaaru hunantaa. ²¹ Haruna ma nga kabe hinkaa fur jindaaru hunantaa boŋoo ga, a ma Izirayel borey laybey kul har a ga, nda ngi hooyaney kul, nda ngi zunubey kul, a m'i daŋ jindaaroo boŋoo ga. A m'a taŋ, aru foo kaŋ kayandi m'a ka koy saajoo ra. ²² Jindaaroo ga ngi laybey kul zaa ka koy nongu ra kaŋ ra boro sii. Aroo ma jindaaroo taŋ a ma koy saajoo ra. ²³ Haruna ma huru cere kubayyan hukcumoo ra ka lej šukka bankaarawey kaŋ a n'i daŋ waatoo kaŋ a ga huru nongu henanantaa ra, kaa k'i jisi no din. ²⁴ A ma nga gaahamoo jumay nda hari nongu henanante ra, a ma nga bankaarawey

danj. Woo banda ga, a ma fatta ka nga sargari kukurantaa kaa ka jamaa sargari kukurantaa kaa, a ma zunubu tuusuyanoo tee nga boŋ nda jamaa se. ²⁵ A ma zunubu sargaroo maanoo dullandi sargari tonadogoo boŋ.

²⁶ Bora a kaŋ na jindaaroo taŋ a ma koy Azazel‡ do ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga gaahamoo jumay nda hari, woo banda ga, a ga hin ka huru jamaa kaloo ra. ²⁷ I ma zunubu sargaroo haw jaaroo nda zunubu sargaroo jindaaroo kaŋyaŋ ra kuroo kaandi ka koy nongu henanantaa ra ka henanandiyanoo tee ka koy jamaa kaloo se taray ka ngi kuurey, nda hamey, nda ngi teeley žiibey ton nuune ra k'i tee boosu. ²⁸ Bora a kaŋ n'i ton ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga gaahamoo jumay nda hari, woo banda ga, a ga hin ka huru jamaa kaloo ra.

²⁹ Hantum kaŋ si tun ne war se: handu iyyan-too jirbi woyantoo (10to) ra, war ma meehaw, war masi goy kul tee, a ma tee ganda-ize wala yaw kaŋ ga waati tee war do. ³⁰ Zama hanoo din, i ga zunubu tuusuyanoo tee war se hala war ma duu ka henan, de war ga henan war zunubey kul ra Abadantaa jine. ³¹ A ma tee war se hunanzam zaari kaŋ bisa hunanzam zaarey jerey, war ma meehaw. Hantum kaŋ si tun no.

³² Sargari juwalkaa kaŋ yonandi§, kaŋ gorandi sargari juwalyanoo goyoo ra ka huru nga baaba dogoo ra no ma zunubu tuusuyanoo tee. A ma leŋ šukka darbawey danj, darbawey henanantey.

---

‡ 16:26 16.26 Sorro 8to. § 16:32 16.32 Zamnaa 4.3.

³³ A ma henanandiyanoo tee nongu henanantey ihenanantaa se, a ma henanandiyanoo tee cere kubayyan hukkumoo nda sargari tonadogoo se, a ma zunubu tuusuyanoo tee sargari juwalkey nda alžamaa kul se.

³⁴ Woo ma tee war se hantum kaŋ si tun hala zunubu tuusuyanoo ma teendi Izirayel borey se ngi zunubey kul se cee foo jiiroo ra.» A n'a tee nda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

17

Nongey kaŋ kayandi sargari teeyan se

¹ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee: ² «Šelaŋ Haruna, nda nga iz'arey, nda Izirayel borey kul se, nee i se: <Hayaa ne kaŋ Abadantaa n'a yaamar: ³ "Boro kul kaŋ Izirayel hugu-izey ra ga haw yaaru, wala feeji, wala hancin koosu jamaa kaloo ra, wala a g'a koosu kaloo se taray, ⁴ de a man'a ka koy cere kubayyan hukkumoo mijoo ga k'a kaa sargari Abadantaa maapoo ga, Abadantaa gorodogoo jine, i g'a hãa nda kuroo din. A na kuri mun, boraa din ga hun nga jamaa ra, ⁵ hala Izirayel borey ma duu ka kate ngi sargarey kaŋ i goo m'i kaa saajoo ra. I ma kate ey Abadantaa maapoo ga, cere kubayyan hukkumoo mijoo ga, sargari juwalkaa do, i m'i kaa alaafiya teendi sargaroo Abadantaa maapoo ga. ⁶ Sargari juwalkaa ma kuroo say-say Abadantaa sargari tonadogoo boŋ, cere kubayyan hukkumoo mijoo ga, a ma maanoo dullandi k'a tee sunnaara kaana Abadantaa se. ⁷ I masi yee ka ngi sargarey kaa jindaaru toorey

maapney ga kaŋ bande i ga izefututaray tee*. Woo ma tee i se hantum kaŋ si tun ngi zamaney se.”>

⁸ Nee i se: <Boro kul kaŋ Izirayel hugu-izey ra, wala yawey kaŋ ga waati tee i do ra, na sargari kukurante wala sargari kaa, ⁹ de a mana kate a cere kubayyan hukcumoo mijoo ga k’a sarga Abadantaa maapoo ga, bora din ga hun nga jamaa ra.

Hunayan sii kala kuri ra

¹⁰ Boro kul kaŋ Izirayel hugu-izey ra, wala yawey kaŋ ga waati tee i do ra, na kuri dumi kul kaŋ no ŋaa, ay g’ay ndumoo bere bora se, de ay g’a kaa nga jamaa ra. ¹¹ Zama hundikoyni hunaroo sii kala nga kuroo ra, agay, ay na war noo yaamar, kuroo kaŋ goo sargari tonadogoo boŋ ma zunubu tuusuyanoo tee war boŋ hundey se, zama kuri ra, gaaham hunaa goo, a ga zunubu tuusuyanoo tee. ¹² Woo se ay nee Izirayel borey se: “War ra, boro kul masi kuri ŋaa. Yawoo mo kaŋ ga waati tee war do masi kuri ŋaa.”

¹³ Boro kul kaŋ Izirayel borey ra, wala yawey kaŋ ga waati tee i do ra na adabba wala ciraw kaŋ ga ŋandi hoo k’a dii, a ma kuroo mun k’a daabu nda labu. ¹⁴ Zama hundikoyni kul, nga kuroo ti hundoo. Woo se ay nee Izirayel borey se: “War masi hundikoyni kul kuroo ŋaa, zama hundikoyni kul hundoo ti nga kuroo. Boro kul kaŋ n’a ŋaa ma tuusandi.”

¹⁵ Boro kul kaŋ no kaŋ na jifa wala adabba kaŋ hooga n’a wii ŋaa, a ma tee ganda-ize wala yaw,

---

* **17:7** 17.7 Man’ti gaaham here no, laadir janay no Irkoy here.

boraa ma nga bankaarawey jumandi, a ma nga bonj jumay nda hari, a ga žiibi hala almaaroorra. Woo banda ga, a ga henan. ¹⁶ Nda a man'i jumay, a mana nga gaahamoo jumay, a ga nga layboo zaa.»»

18

Margarey kanj si bisa

¹ Abadantaa šelanj Musa se ka nee: ² «Šelanj Izirayel borey se, nee i se: <Agay ti Abadantaa, war Koyoo. ³ War masi teegoyoo tee kanj ga teendi Misira gandaa kanj ra war goro, war masi teegoyoo tee kanj ga teendi Kananj gandaa kanj ra ay goo ma koy nda war. War masi hanga ngey hantumey. ⁴ War m'ay fondawey ka goy, war m'ay hantumey dii k'i ka dira. Agay ti Abadantaa, war Koyoo. ⁵ W'ay hantumey nda ay fondawey dii, boro kanj g'i ka goy ga huna nda ey. Agay ti Abadantaa.

⁶ Aru kul masi too nga boro maanaa do ka dii nga gaa koonoo ka marga nda a. Agay ti Abadantaa.

⁷ Masi ni baaba kaynandi ka dii ni jaa gaa koonoo ka marga nda a. Ni jaa no, masi dii nga gaa koonoo ka marga nda a. ⁸ Masi dii ni baaba wandoo gaa koonoo ka marga nda a, ni baaba gaa koonoo no. ⁹ Masi dii ni woymaa gaa koonoo ka marga nda a, ni baaba ize woyoo wala ni jaa ize woyoo, a hayandi hugoo ra wala hugu tana ra a hayandi. ¹⁰ Masi dii ni iz'aroo ize woyoo wala ni ize woyoo ize woyoo gaa koonoo ka marga nda a, zama ni haawoo no. ¹¹ Masi dii

ni baaba wandoo ize woyoo kaŋ ni baaba duu a a ga, gaa koonoo ka marga nda a, ni woymaa no. ¹² Masi dii ni baaba woymaa gaa koonoo ka marga nda a, ni baaba boro maana no. ¹³ Masi dii ni jaa woymaa gaa koonoo ka marga nda a, zama ni jaa boro maana no. ¹⁴ Masi dii ni baaba armaa gaa koonoo ka marga nda a, masi too nga wandoo do, ni jaa no. ¹⁵ Masi dii ni nzura woyoo gaa koonoo ka marga nda a, ni iz'aroo wandoo no, masi dii nga gaa koonoo ka marga nda a. ¹⁶ Masi dii ni armaa wandoo gaa koonoo ka marga nda a, ni armaa haawoo no. ¹⁷ Masi dii woy nda nga ize woyoo gaa koonoo ka marga nda a. Masi nga iz'aroo ize woyoo zaa ka marga nda a, masi nga ize woyoo ize woyoo zaa ka dii nga gaa koonoo ka marga nda a, boro maanayan no, almuhai ti woo. ¹⁸ Ni wandoo hunaroo ga, masi nga woymaa zaa ka dii nga gaa koonoo ka marga nda a, a ga kate waccetaray.

¹⁹ Masi too woy do ka dii nga gaa koonoo ka marga nda a waati kaŋ a ga dii nga gaaham žiiboo. ²⁰ Masi marga nda ni gandaa boro wandoo, a ga ni žiibandi. ²¹ Ni hayroo ra, masi boro kul tee sargari tooroo kaŋ maano ti Molok se. Masi ni Koyoo maano kaynandi. Agay ti Abadantaa. ²² Masi kani nda aru sanda takaa kaŋ nda boro ga kani nda woy. Almuhai no. ²³ Masi kani nda adabba kul kaŋ no ka ni boŋ žiibandi a bande. Woy masi kay adabba jine ka marga nda a, haya futu-futu no.

²⁴ War masi hayey wey affoo kul ka war boŋ žiibandi, zama dumey kaŋ ay goo m'i gaaray

war jine na ngey boŋ žiibandi nda hayey wey kul. ²⁵ Gandaa žiibi, ay n'a noo nga zunuboo gurzugaa, gandaa na nga izey yeeri. ²⁶ Amma war, war m'ay hantumey nda ay fondawey dii. Ganda-ize nda yaw kaŋ ga waati tee war do, war masi almuhaley wey affoo kul tee. ²⁷ Almuhaley wey kul borey kaŋ goro war jine gandaa ra n'i tee. Gandaa bere ka žiibi. ²⁸ Gandaa masi koy war yeeri waati kaŋ war n'a žiibandi takaa kaŋ nda a na gandaa yeeri kaŋ na war jin ka kaa. ²⁹ Boro kul kaŋ na almuhaley wey affoo tee, borey kaŋ g'i tee ga hun ngi jamaa ra.

³⁰ War ma hayaa dii kaŋ ay na noo war se war m'a dii, taka kaŋ ra war masi alaada almuhalantey tee kaŋ teendi za war mana kaa. War masi war boŋ žiibandi i bande. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.»»

19

Irkoy here henanyan ašariyawey

¹ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee: ² «Šelaŋ Izirayel borey jamaa kul se, nee i se: <Wa henan, zama agay, Abadantaa, war Koyoo ga henan.

³ War affoo kul ma hunbur nga jaa nda nga baaba, war m'ay hunanzam zaarey dii. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

⁴ War masi bere toorey here, war masi irkoyyaŋ tee war boŋ se nda guuru mennante. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

⁵ Nda war ga alaafiya teendi sargaroo kaa Abadantaa maapoo ga, war m'a kaa nda taka kaŋ ra a ma taandi. ⁶ A ma ŋandi hanoo kaŋ

ra war n'a kaa wala subaa ra, woo kaŋ cindi jirbi hinzantoo hane ma tonandi nuune ra ka tee boosu. ⁷ Nda boro ŋaa a ra jirbi hinzantoo hane, haya hasarante no, a si taandi. ⁸ Boro kaŋ ŋaa a ra ga nga layboo zaa, zama a na haya kaynandi kaŋ yeetandi jere ga Abadantaa se. Bora a woo ga hun nga jamaa ra.

⁹ Waati kaŋ war ga war gandaa hegaa tee, masi ni faaroo hegay hala kaŋjey ra, masi hayey marga kaŋ ga hima ka kurma-kurmandi ni hegaa ra. ¹⁰ Ni alaneb faaroo izey kaŋ cindi a ra hegaa banda ga, mas'i kaa, masi izey kaŋ kaŋ kurma-kurma. M'i naŋ talkey nda yawey se. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

¹¹ War masi zay, war masi war gandaa boro zanba, war masi war gandaa boro hiila. ¹² War masi žee taari ga nda ay maapoo, nda n'n'a tee, n'ga ni Koyoo maapoo kaynandi. Agay ti Abadantaa. ¹³ Masi ni cinaa kom, mas'a zay. Ni goykaa banaa masi kani ni do hala subaa ra. ¹⁴ Masi lutu danga, masi haya daŋ danaw jine kaŋ g'a kaŋandi. Ma hunbur ni Koyoo. Agay ti Abadantaa.

¹⁵ Masi borey fay-fay ciiti ra: masi talkaa ndumoo guna, masi almankoynoo jer. Ma ni gandaa boro ciiti nda šerretaray. ¹⁶ Masi huru ka fatta ni jamaa ra ka miimanda. Masi kayandi ni cinaa kuroo ma mun. Agay ti Abadantaa. ¹⁷ Masi ni armaa harram ni binoo ra. Masi goro mana ni gandaa boro daŋ fondaa ra, nga ra n'si nga zunuboo zaa. ¹⁸ Masi faasa ni boŋ se, masi dori dii ni binoo ra ni paa-izey se, amma ma baa ni

cinaa sanda takaa kaŋ nda n'ga baa ni boŋ. Agay ti Abadantaa.

¹⁹ W'ay hantumey dii. Ni adabbaa ra, masi ihinka kaŋ man'ti dumi foo marga nda cere. Masi dumi cine hinka say ni faaroo ra. Masi darbay daŋ kaŋ šilli dumi hinka nda a kayandi.

²⁰ Nda aru marga nda woy, ka gar kaŋ koŋŋa no kaŋ cewoo diyandi, a mana dayandi, a mana sawalandi, i ma zukandi, amma i masi wiiyandi, zama woyoo mana sawalandi. ²¹ Aroo ma kate nga toope sargaroo Abadantaa maano ga, cere kubayyan hukkumoo miŋoo ga, feeji gaaru toope sargaroo se. ²² Sargari juwalkaa ma zunubu tuusuyanoo tee a se Abadantaa jine nda toope sargaroo feeji gaaroo nga zunuboo kaŋ a n'a tee se, de nga zunuboo kaŋ a n'a tee ga yaafandi.

²³ Waati kaŋ war huru gandaa ra, war na tuuri dumi kul kaŋ ga ŋandi duma, war ma izoo guna sanda haya kaŋ žiibi. A si bisa war se. Jiiri hinza a masi ŋandi. ²⁴ Jiiri taacantoo ra, ngi izey kul ga tee haya henanante ka Abadantaa saabu. ²⁵ Jiiri guwantoo ra, war ma izey ŋaa hala i ma boosu ka tonton war se. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

²⁶ War masi haya kul ŋaa nda nga kuroo. War masi alkurra kar, war masi gunandi. ²⁷ War masi war boŋ hinbirey carawey kaa, masi ni kaaboo miŋoo kosu, ²⁸ war masi tooru-tooruyan kaa war gaahamoo ga bukaw se, war masi tammaasa zeeri war ga. Agay ti Abadantaa.

²⁹ Masi ni izoo kaynandi k'a tee woykuuru, hala gandaa masi koy tee woykuuru, a masi too nda almihal. ³⁰ War m'ay hunanzam zaarey dii,

war m'ay nongu henanantaa beerandi. Agay ti Abadantaa.

³¹ War masi bere borey kaŋ ga bukawey tunandi nda gunandikey here, war mas'i ceeci, war masi koy žiibi i bande. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

³² Ma aladabu hinbiri kaaraykoyni jine, ma boro žeena beerandi, ma hunbur ni Koyoo. Agay ti Abadantaa.

³³ Nda yaw ga waati tee ni bande war gandaa ra, war mas'a šiita. ³⁴ Yawoo kaŋ ga waati tee war bande, war m'a dii sanda ganda-ize cimi, ma bag'a sanda takaa kaŋ nda n'ga baa ni boŋ, zama war tee yaw Misira gandaa ra. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.

³⁵ War masi borey fay-fay ciiti ra, wala haya kuuyan neešiyan ra, wala haya tiŋay neešiyan ra, wala mudu ra. ³⁶ Basikiloo ma šerre, neeša tondey ma šerre, kilwoo ma šerre, liitaroo ma šerre. Agay ti Abadantaa, war Koyoo kaŋ na war fattandi Misira gandaa ra. ³⁷ War m'ay hantumey kul nda ay fondawey kul dii, war m'i ka goy. Agay ti Abadantaa.»

20

Teegoy futu zukandoo

¹ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee: ² «Izirayel borey, nee i se: <Boro kul kaŋ Izirayel borey ra, wala yawey kaŋ ga waati tee Izirayel ra, nga hayroo ra a na affoo noo Molok* se, a waazibi boraa ma wiiyandi. Gandaa borey m'a warra

* **20:2** 20.2 Zamnaa 18.21.

nda tondi k'a wii. ³ Agay, ay g'ay ndumoo bere boraa din se, de ay g'a kaa nga jamaa ra, zama nga hayroo ra a na affoo noo Molok maapoo ga k'ay nongu henanantaa žiibandi k'ay maa henanantaa kaynandi. ⁴ Nda gandaa borey na ngi moyey daabu aroo woo kaŋ nga hayroo ra, a na affoo noo Molok maapoo ga teegoyey ga, i man'a wii, ⁵ ay g'ay ndumoo bere boraa din nda nga hugoo se, nga nda borey kul kaŋ ga izefututaray tee a bande, ka izefututaray tee† Molok bande, ay g'i kaa ngi jamaa ra.

⁶ Boro kaŋ bere borey kaŋ ga bukawey tunandi wala gunandikey here ka marga i bande ka izefututaray tee, ay g'ay ndumoo bere boraa din se, de ay g'a kaa nga jamaa ra.

⁷ Wa war boŋ henanandi ka tee henananteyan‡, zama agay ti Abadantaa, war Koyoo. ⁸ W'ay hantumey dii, war m'i ka goy. Agay ti Abadantaa kaŋ ga war henanandi.

⁹ Boro kul kaŋ na nga baaba wala nga jaa danga šikka sii ga wiiyandi. A na nga baaba wala nga jaa danga, nga hundoo alhakoo goo a ga.

¹⁰ Nda aru na zina nda woyhiji, a marga nda nga cinaa wandoo, aru nda woy zinateeroo šikka sii ga wiiyandi. ¹¹ Aru kaŋ kani nda nga baaba wandoo, a dii nga baaba gaa koonoo ka marga nda a, ngi boro hinkaa kul šikka sii ga wiiyandi. Ngii hundey alhakey goo i ga. ¹² Aru kaŋ kani nda nga iz'aroo wandoo, ngi boro hinkaa kul šikka

---

† **20:5** 20.5 Zamnaa 17.7. ‡ **20:7** 20.7 «Wa war boŋ henanandi ka tee henananteyan», Ebere šenni ra, almaganaa faa ti «Wa war boŋ henanandi, de war ga henan».

sii ga wiiyandi, haya futu-futu no i n'a tee. Ngi hundey alhakey goo i ga. ¹³ Aru kaŋ kani nda aru sanda takaa kaŋ nda boro ga marga nda woy, ngi boro hinkaa kul na almuhā tee, ŝikka sii i ga wiiyandi. Ngi hundey alhakey goo i ga. ¹⁴ Aru kaŋ na woy nda nga jaa zaa hiijay, almuhā no, i ma tonandi nuune ra ka tee boosu, aroo nda woyoo, hala almuhāloo woo dumoo masi teendi war do. ¹⁵ Aru kaŋ kani nda adabba, ŝikka sii a ga wiiyandi, war ma adabbaa mo wii. ¹⁶ Woy kaŋ man adabba ka marga nda a, ma woyoo nda adabbaa wii. ŝikka sii i ga wiiyandi, ngi hundey alhakey goo i ga.

¹⁷ Aru kaŋ na nga woymaa zaa hiijay, baaboo ize woyoo wala jaŋoo ize woyoo, de a dii nga woymaa gaa koonoo ka marga nda a, woymaa dii nga armaa gaa koonoo ka marga nda a, haawi no, i ma tuusandi ka hun ngi jaa-izey moyey cire. A dii nga woymaa gaa koonoo ka marga nda a, a ga nga layboo zaa. ¹⁸ Aru kaŋ kani nda woy kaŋ goo ma dii nga gaaham žiiboo, a dii nga gaa koonoo ka marga nda a, a na woyoo kuroo mandiroo fatawandi, de woyoo na nga kuri mandiroo fatawandi. Ngi boro hinkaa kul ga hun ngi jamaa ra. ¹⁹ Masi dii ni jaa woymaa wala ni baaba woymaa gaa koonoo ka marga nda a, zama boro kaŋ na woo tee na nga boro maanaa fatawandi. Ngi boro hinkaa ga ngi layboo zaa. ²⁰ Aru kaŋ kani nda nga hasaa wandoo, a dii nga hasaa gaa koonoo ka marga nda a, ngi zunuboo ga hanga ey, i ga buu bila ize. ²¹ Aru kaŋ na nga armaa wandoo zaa hiijay, taka

žiiba no, a dii nga armaa gaa koonoo ka marga nda a, i si duu ize.

²² War m'ay hantumey nda ay fondawey kul dii, war m'i ka goy hala gandaa kaŋ ra ay goo ma war daŋ war ma goro masi koy war yeeri.

²³ War masi dira dumey kaŋ ay g'i gaaray war jine hantumey bande, zama i na hayey wey kul tee, ay konna ey. ²⁴ Ay nee war se:

“War no ma ngi laboo mayray,
agay no k'a noo war se, war m'a mayray,
ganda no kaŋ ra waa nda yuu ga tee hari.” §
Agay ti Abadantaa, war Koyoo kaŋ na war nda gandawey fay k'i kaa cere ra. ²⁵ War ma adabba halalantey, nda iharramantey, nda ciraw harramantey, nda ihalalantey fay k'i kaa cere ra, hala war masi war boŋ tee haya wangante nda adabbawey, wala cirawey, wala haya kul kaŋ ga ziilam-ziilam laboo ga, kaŋyaŋ ay n'i fay k'i kaa cere ra ka bayrandi kaŋ i ga harram. ²⁶ Wa tee henananteyaŋ ya ne, zama agay, Abadantaa, ay ga henan. Ay na war nda gandawey fay ka war kaa cere ra hala war ma tee ay mayraa.

²⁷ Aru wala woy kul kaŋ ga bukawey tunandi ka goy, wala i ga gunandi, šikka sii i ga wiiyandi, i ma tondi warra k'i wii. Ngi hundey alhakey goo i ga.>>

21

Sargari juwalkey here ašariyaa

¹ Abadantaa nee Musa se: «Šelaŋ sargari juwalkey, Haruna iz'arey se, nee i se: <Sargari

---

§ 20:24 20.24 Fattaroo 3.8.

juwalkaw masi nga boŋ žiibandi nda bukaw nga borey ra, ² nda man'ti nga boro maana no, nga jaa, wala nga baaba, wala nga iz'aroo, wala nga ize woyoo, wala nga armaa. ³ Nga woymaa gundoo kaŋ si aru bay, kaŋ mana hiiji, nga se, a ga hin ka nga boŋ žiibandi. ⁴ Nda aruhiiji no, a masi nga boŋ žiibandi nga borey ra* ka nga boŋ kaynandi. ⁵ I masi taylel kaa ngi boŋey ra, i masi ngi kaabey kanjey cebu, i masi tooru-tooruyan kaa ngi gaahamoo ga. ⁶ I ma tee henananteyan ngi Koyoo maapoo ga, i masi ngi Koyoo maapoo kaynandi, zama ngi no ma kate sargari tonantey Abadantaa maapoo ga, ngi Koyoo ŋaahayaa: i ma henan. ⁷ I masi woykuuru wala woy kaŋ maapoo hasara zaa hiijay, i masi woy zaa kaŋ kurpoo n'a fay, zama sargari juwalkaw ga henan, a yeetandi jere ga nga Koyoo se. ⁸ M'a dii sanda henanante, zama nga no ma ni Koyoo ŋaahayaa ka too, a ma tee ma ne henanante, zama ay ga henan, agay kaŋ ti Abadantaa no ma war henanandi.

⁹ Nda sargari juwalkaw ize woy na nga boŋ hasara ka tee woykuuru, a na nga baaba kaynandi, woykaynaa ma tonandi nuune ra ka tee boosu.

¹⁰ Sargari juwalkaw beeroo kaŋ bisa nga armye, woo kaŋ boŋoo ga yonyan jiyoo doorandi, woo kaŋ yeetandi jere ga ka darbawey henanantey dan, a masi nga boŋoo feeri, a masi nga kaayey kottu ka nga dooraa cebe. ¹¹ A masi

---

* **21:4** 21.4 «Nda aruhiiji no, a masi nga boŋ žiibandi nga borey ra», Ebere šenni ra, almaganaa faa ti «Boŋkoyni no, a masi nga boŋ žiibandi nga jamaa ra».

koy bukaw kul here, ba nda nga baaba wala nga jaa no, a masi nga boj žiibandi. ¹² A masi hun nongu henanantaa ra, a masi nga Koyoo nongu henanantaa kaynandi, zama nga Koyoo yonyan jiyoo k'a dan jere ga nga se. Agay ti Abadantaa.

¹³ Woy kan si aru bay no a m'a zaa hiijay. ¹⁴ A masi woy kan kurpoo buu, wala woykurunbu, wala woy kan maapoo hasara nda woykuuru-taray zaa hiijay. A ma woy zaa kan si aru bay, nga borey ra. ¹⁵ A masi nga hayroo kaynandi nga jamaa ra, zama agay ti Abadantaa kan g'a henanandi.»

¹⁶ Abadantaa yee ka šelan Musa se ka nee: ¹⁷ «Nee Haruna se: <Ni hayroo ra, nga zamaney ra, aru kul kan malal goo a ga masi nga Koyoo ŋaahayaa ka too. ¹⁸ Zama aru kul kan ga malal goo masi man, a ma tee danaw aru wala bongu, wala niine šiira, wala boro kan cewey bisa cere, ¹⁹ wala aru kan cewoo wala kaboo kayri, ²⁰ wala koomakoyni, wala boro dungurya, wala aru kan kaaray goo moŋoo ra, wala kursakoyni, wala tepacindikoyni, wala aru kan maamey tutubandi. ²¹ Sargari juwalkaa Haruna, nga hayroo ra, aru kul kan ga malal goo masi man ka sargari tonantey kaa Abadantaa maapoo ga. Malal bara a ga, a masi man kate nda nga Koyoo ŋaahayaa. ²² A ga hin ka nga Koyoo ŋaahayaa ŋaa, hayayan kan ga hanse ka henan, nda hayayan kan ga henan. ²³ Amma a masi koy ridowoo here, a masi man sargari tonadogoo, zama malal goo a ga. A mas'ay nongu henanantey kaynandi, zama agay ti Abadantaa kan g'i henanandi.» ²⁴ Woo no Musa n'a har

Haruna nda nga iz'arey nda Izirayel borey kul se.

22

Sargarey kan nondi Irkoy maanoo ga naayanoo

¹ Abadantaa šelan Musa se ka nee: ² «Šelan Haruna nda nga iz'arey se kan i ma sargarey dii ka boori kan Izirayel borey g'i dan ya ne jere ga, hala i masi koy ay maa henanantaa kaynandi. Agay ti Abadantaa.

³ Nee i se: «War zamaney ra, war hayroo ra, boro kul kan goo žiibi ra kan man kate sargari henanantey do kan Izirayel borey g'i dan jere ga Abadantaa se, bora din ga hun ay jine. Agay ti Abadantaa.

⁴ Boro kul kan Haruna hayroo ra, a tee boro kan ga jiray dumi goo wala nga harimundogoo ga mandi masi naa sargari henanantey ra hala waati kan a henan. Takaa din da, boro kan tuku boro ga kan bukaw tukuyan k'a žiibandi, wala aru kan nga almaaniyoo mun a ga, ⁵ wala boro kan tuku gandako kul kan no ga kan g'a žiibandi, wala adamize ga ka nga bon žiibandi nda žiibi dumi kul kan no, ⁶ boro kan tuku a ga, ga žiibi hala almaaroo ra. A masi naa sargari henanantey ra nda a mana nga gaa-hamoo numay nda hari. ⁷ Waynaa kanyanoo ga, a ga henan, woo banda ga, a ma naa sargari henanantey ra, zama nga naahayaa no. ⁸ A masi jifa wala adabba kan hooga n'a wii naa ka nga bon žiibandi nda a. Agay ti Abadantaa.

⁹ I m'ay talfoo dii, i m'a dii hala i masi zunubu zaa ka buu ay yaamaroo kaynandiyanoo sabbu se. Agay ti Abadantaa kaŋ g'i henanandi. ¹⁰ Boro tana kul masi sargari henanante ŋaa. Boro kaŋ ga waati tee sargari juwalkaw do nda sargari juwalkaa goykaa masi sargari henanante ŋaa. ¹¹ Amma nda sargari juwalkaa na nga nooroo ka boro day, a ma tee nga mayraa, bora din ga hin k'a ŋaa, nga nda boro kaŋ hayandi nga hugoo ra, ngi no ma hin ka ŋaa nga ŋaahayaa ra. ¹² Nda sargari juwalkaw ize woyoo tee ceewaani wande, a masi sargari ŋaa kaŋ hun sargari henanantey ra. ¹³ Amma nda sargari juwalkaw ize woyoo tee woy kaŋ kurpoo buu wala woykurunbu, a mana duu ize, de a yee nga baaba hugoo do sanda waatoo kaŋ a ga zanka, a ma ŋaa nga baaba ŋaahayaa ra. Boro tana kul masi ŋaa a ra. ¹⁴ Nda boro firka ka sargari henanante ŋaa, a ma hayaa hinnaa bana sargari juwalkaa se ka affoo tonton igguu foo kul ga.

¹⁵ Sargari juwalkey masi Izirayel borey sargari henanantey kaynandi kaŋ i n'i kaa Abadantaa maapoo ga. ¹⁶ I g'i jerandi zunubu kaŋ ga hima ka hansandi nda i na ngi sargari henanantey ŋaa, zama agay ti Abadantaa kaŋ g'i henanandi.»»

¹⁷ Abadantaa yee ka ŝelan Musa se ka nee: ¹⁸ «ŝelan Haruna nda nga iz'arey nda Izirayel borey kul se, nee i se: <Izirayel hugu-ize kul nda yaw kaŋ goo Izirayel ra kaŋ na nga sargari kukurantaa kaa Abadantaa maapoo ga, a ma tee meefur kul kaŋ no se wala sargari kaŋ a n'a kaa nda nga boŋ haya kul kaŋ no se, ¹⁹ hala a ma duu

ka taandi, a ma aru kaŋ ga malal sii sarga hawey, wala feejeɣ, wala hancineɣ ra. ²⁰ War masi kate alman kul kaŋ ga malal goo, zama a si taandi war se. ²¹ Nda boro na alman beeri wala ibuuna kaa alaafiya teendi sargaroo Abadantaa maɗɗoo ga, a ma tee meefur no a ga bana wala a mm'a kaa nda nga boŋ, hala adabbaa ga taandi, kala a ma tee haya kaŋ ga malal sii. Malal masi bara a ga. ²² Adabba danaw, wala ceekayra, wala haya kaŋ nongu dunbu a ra, wala dori goo kuuroo ga, wala kursakoyɗi, wala teɗacindikoyɗi, wey, war mas'i kaa sargari Abadantaa maɗɗoo ga. War masi sargari tee i ra k'a kaa sargari tonadogoo ga k'a tee sargari tonante Abadantaa maɗɗoo ga. ²³ N'ga hin ka haw, wala alman buuna kaŋ cewey bisa cere wala cee faa ga dunbay kaa sargari nda ni boŋ, amma a si hin ka tee meefur sargari, a si taandi. ²⁴ War masi alman kaŋ foorey kukuŋi, wala i tutubu, wala i dogandi, wala i dunbandi kaa sargari Abadantaa maɗɗoo ga. War masi woo tee war gandaa ra. ²⁵ Ba yaw, war masi adabbawey wey cine taa a kone k'i kaa ŋaayan war Koyoo maɗɗoo ga. Nda taali wala malal goo i ga, i si taandi war se.»

²⁶ Abadantaa yee ka ŋelaŋ Musa se ka nee:

²⁷ «Nda haw, wala feeji, wala hancin hayandi, a ma cindi jirbi iyye ŋaŋoo bande, za jirbi yaahantoo hane nda waatey kaŋ goo dumaa ga, a ga taandi nda n'n'a kaa sargari tonante Abadantaa maɗɗoo ga. ²⁸ War masi haw wala alman buuna, nga nda nga izoo koosu zaari follokaa ra.

²⁹ Nda war na albarka danyan sargari kaa

Abadantaa maapoo ga, war m'a kaa taka kan ra a ma duu ka taandi war se. ³⁰ A ma nandi zaari follokaa ra, haya kul masi cindi a ra hala subaa ra. Agay ti Abadantaa.

³¹ War m'ay yaamarey dii, war m'i ka goy. Agay ti Abadantaa. ³² War mas'ay maa henanantaa kaynandi, hala ay ma zandi henanante Izirayel borey game. Agay ti Abadantaa kan ga war henanandi, ³³ kan na war fattandi Misira gandaa ra hala ya tee war se Irkoy. Agay ti Abadantaa.»

23

Izirayel jingarey zaarey

¹ Abadantaa šelan Musa se ka nee: ² «Šelan Izirayel borey se, nee i se: <Abadantaa jingarey ti waatey kan ra war ma margari henananteyan kayandi, ay jingarey ne:

Hunanzam zaaroo

³ Jirbi iddu goy ma teendi, amma jirbi iyyantoo ti hunanzam zaaroo kan bisa hunanzam zaarey jerey, margari henanante ma tee. Goy kul masi teendi a ra. Hunanzam zaari no Abadantaa maapoo ga, nongu kul kan ra war goro.

⁴ Abadantaa jingarey ne, margari henanantey no kan war m'i tee waatoo kan kayandi ra:

Borcintaraa jingaroo nda Takulawey kan ra dolobiri sii jingaroo

⁵ Handu jinaa, jirbi woy cindi taacantoo (14to), almaaroo ra, nga ti Borcintaraa jingaroo Abadantaa maapoo ga. ⁶ Handoo din jirbi woy cindi guwantoo (15to) ti Takulawey kan ra dolobiri sii

jingaroo Abadantaa maapoo ga. Jirbi iyye war ma takula ηaa kaŋ ra dolobiri sii. ⁷ Zaari jinaa war ma margari henanante tee, war masi goy ŝenda kul tee. ⁸ War ma jirbi iyye tee war ga sargari tonanteyan kaa Abadantaa maapoo ga. Jirbi iyyantoo hane war ma margari henanante tee, war masi goy ŝenda kul tee.»

Jeeni terenji jinaa jingaroo

⁹ Abadantaa yee ka ŝelan Musa se ka nee: ¹⁰ «ŝelan Izirayel borey se, nee i se: <Waati kaŋ war huru gandaa ra kaŋ ay g'a noo war se, de war na hegaa tee, war ma kate sargari juwalkaa se war hegaa jeeni terenji jinaa. ¹¹ A ma terenjoo zinji Abadantaa jine, hala a ma duu ka taandi war se. Sargari juwalkaa m'a zinji hunanzam zaaroo subaa ra. ¹² Hanoo kaŋ ra war ga terenjoo zinji, war ma feeji-ize kaŋ ga malal sii kaŋ goo nda jiiri foo kaa sargari kukurante Abadantaa maapoo ga. ¹³ War ma taasuu sargari, farin hamni kilo iddu kaŋ loobandi nda jii dan a bande, a ma tee sargari tonante Abadantaa maapoo ga kaŋ sunnaaraa ga kan. War ma alaneb hari moora liitar foo nda jere kaa sargari hari-hari. ¹⁴ War masi takula ηaa, war masi taasuu gurunbu haagante ηaa, war masi jeeni ηaa hala hanoo hunday kaŋ ra war kate war Koyoo maapoo ga nga sargaroo. Hantum kaŋ si tun no war zamaney se, nongu kul kaŋ ra war goro.»

Jirbiyyewey jingaroo

¹⁵ «<War ma kabu za hunanzam zaaroo subaa ra, za hanoo kaŋ ra war kate jeeni terenjoo kaŋ tee sargari zinji-zinjantaa: yoobu iyye timmante

ma teendi. ¹⁶ War ma kabu jirbi woyguu (50) ka koy hala hunanzam zaari iyyantoo subaa ra, hanoo din, war ma taasuu sargari taaga kaa Abadantaa maapoo ga. ¹⁷ War ma takula hinka ka hun war nongoo kan ra war goro k'i tee sargari zinji-zinjante, ihinkaa kul ma hansandi nda farin hamni kilo iddu cine. Dolobiri ma huru i ra ka tonandi. Naayan jinaa no kan ga nondi Abadantaa maapoo ga. ¹⁸ Takulaa bande war ma kate feeji-ize iyye kanyan goo nda jiiri foo kan ga malal sii, nda haw yaaru foo, nda feeji gaaru hinka. I ma tee sargari kukurante Abadantaa maapoo ga. Taasuu sargaroo, nda sargari hari-haroo ma tee sargari tonante kan sunnaaraa ga kan Abadantaa se. ¹⁹ War ma jindaaru foo kaa zunubu sargaroo se, nda feeji-ize hinka kanyan goo nda jiiri foo, i ma tee alaafiya teendi sargaroo. ²⁰ Sargari juwalkaa m'i zinji nda takula jina-jinawey, i ma tee sargari zinji-zinjante Abadantaa jine feeji-ize hinkaa bande. I ga henan, i ga yeetandi jere ga Abadantaa se, sargari juwalkaa ma duu ey. ²¹ Hanoo din hunday no war ma kayandi ka margari henanante tee, war masi goy senda kul tee. Hantum kan si tun no, nongu kul kan ra war goro, war zamaney se.

²² Waati kan war ga war gandaa heгаа tee, masi ni faaroo hegay hala kanjey ra. Masi hayey marga kan ga hima ka kurma-kurmandi ni heгаа ra. M'i nan talkey nda yawey se. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.»»

Handu iyyantoo zaari jinaa

²³ Abadantaa yee ka šelan Musa se ka nee:
²⁴ «Šelan Izirayel borey se ka nee: <Handu iyyantoo zaari jinaa, zaaroo kaŋ ra war ga hunanzam, a ma tee hongandihaya kaŋ ra war ma kaati ka ciya ka margari henanante tee.
²⁵ War masi goy šenda kul tee, war ma kate Abadantaa maapoo ga sargari tonante.»»

Zunubu tuusuyanoo zaaroo

²⁶ Abadantaa yee ka šelan Musa se ka nee:
²⁷ «De mo, handu iyyantoo jirbi woyantoo (10to) ti Zunubu tuusuyanoo zaaroo, war ma margari henanante tee, war ma meehaw, war ma sargari tonante kaa Abadantaa maapoo ga. ²⁸ War masi goy kul tee hanoo din, zama zunubu tuusuyan zaari no ka war zunubey tuusu Abadantaa, war Koyoo jine. ²⁹ Zama boro kul kaŋ mana meehaw hanoo din hunday ra, ga hun nga jamaa ra. ³⁰ Boro kul kaŋ na goy kul kaŋ no tee hanoo din, bora din, ay g'a halaci nga jamaa game. ³¹ War masi goy kul tee. Hantum kaŋ si tun no war zamaney se, nongu kul kaŋ ra war goro. ³² Hunanzam zaaroo no kaŋ bisa hunanzam zaarey jerey, war ma meehaw. Handoo jirbi yaggantoo cijinoo ka koy cijin faa ma tee war hunanzam zaaroo.»

Tendewey jingaroo

³³ Abadantaa yee ka šelan Musa se ka nee:
³⁴ «Šelan Izirayel borey se ka nee: <Handu iyyantoo jirbi woy cindi guwantoo (15to) ga, Tendewey jingaroo ga teendi jirbi iyye Abadantaa maapoo ga. ³⁵ Zaari jinaa margari henanante ma tee, war

masi goy šenda kul tee. ³⁶ War ma jirbi iyye tee kaŋ ra war ga sargari tonante tee Abadantaa maapoo ga. Jirbi yaahantoo ra war ma margari henanante tee, war ma sargari tonante kaa Abadantaa maapoo ga, margari kokorante no, war masi goy šenda kul tee.

³⁷ Wey ti Abadantaa jingarey kaŋ war m'i kayandi sanda margari henananteyan hala war ma sargari tonanteyan kaa Abadantaa maapoo ga, nda sargari kukuranteyan, nda taasuu sargariyan, nda sargariyan*, nda sargari harihariyan, ngi affoo kul ma nondi zaaroo kaŋ kayandi ra. ³⁸ Sargarey wey ga tonton ka teendi Abadantaa hunanzam zaarey ga, war sargarey ga, nda war meefurey kul ga, nda sargarey kul ga kaŋ war g'i kaa nda war boŋ Abadantaa maapoo ga.

³⁹ Amma handu iyyantoo jirbi woy cindi guwantoo (15to), waati kaŋ war na gandaa faariizey hegay ka ben, war ma jingar tee Abadantaa maapoo ga jirbi iyye. Zaari jinaa ma tee zaari kaŋ ra war ga hunanzam, jirbi yaahantoo mo ma tee hunanzam zaari. ⁴⁰ Zaari jinaa war ma tuuri henney izeyan, nda teenaynaa kabeyan, nda tuuri guzubu kabeyan, nda isa tuuri kaŋ ga hima nda turaarijinaa kabeyan zaa ka hooray tee Abadantaa, war Koyoo jine jirbi iyye. ⁴¹ Jiiri kul war ma jingaroo woo tee Abadantaa maapoo ga jirbi iyye. Hantum kaŋ si tun no war hayroo se. War ma jingaroo tee handu iyyantoo ra. ⁴² War ma goro tende cire jirbi iyye, boro kul

---

* **23:37** 23.37 A ga hin ka tee alaafiya teendi sargarey no.

kaŋ ti ganda-ize Izirayel ra ma goro tende ra, ⁴³ hala war hayroo ma bay kaŋ ay na Izirayel borey gorandi tendeyan ra waatoo kaŋ ay n'i fattandi Misira gandaa ra. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.»»

⁴⁴ Takaa woo nda Musa na Abadantaa jingarey har Izirayel borey se.

24

Fitilla gorodogoo nongu henanantaa ra

¹ Abadantaa šelaŋ Musa se ka nee: ² «Izirayel borey yaamar i ma kate ma ne fitilla gorodogoo se jii alhakiika kaŋ mana hun kala zaytu musayante ra, hala fitilla ma dii waati kul. ³ Seedetaraa ridowoo se taray, cere kubayyan hukumoo ra, waati kul Haruna m'a hanse Abadantaa jine, za cijinoo ra hala subbaahi. Hantum kaŋ si tun no war zamaney se. ⁴ A ma fitillawey hanse fitilla gorodoo henanantaa* ga waati kul Abadantaa jine.

Takulawey kaŋ ga jisandi Irkoy jine

⁵ Ma farin hamni zaa, ma wijila woy cindi hinka (12) hina, affoo kul ma tee kilo iddu cine. ⁶ M'i tee hodadda hinka, hodadda foo kul ize iddu ma bara a ra, taabal henanantaa ga Abadantaa jine. ⁷ Hodadda foo kul, ma dugu alhakiika daŋ a ga, a ma tee hongandihaya takulaa kaŋ ti wijila dogoo ra, sargari tonante Abadantaa maapoo ga. ⁸ Hunanzam zaari kul

---

* **24:4** 24.4 «fitilla gorodoo henanantaa», Ebere šenni ra, almaganaa faa ti «wura alhakiika fitilla gorodogoo».

hane, a m'i kanandi Abadantaa jine waati kul, i ma hun Izirayel borey do. Amaana kaŋ si tun no. ⁹ Haruna nda nga iz'arey ma duu ey, i m'i ŋaa nongu henanante ra, zama i ga tee a se haya kaŋ ga hanse ka henan sargari tonantey ra kaŋ i g'i kaa Abadantaa maanoo ga. Yaamar kaŋ si tun no.»

Irkoy maanoo beerandiyanoo

¹⁰ Izirayel woy foo iz'aroo kaŋ baaboo ti Misira boro kaa Izirayel borey do, Izirayel woyoo iz'aroo nda Izirayel aru foo na cere kar jamaa kaloo ra. ¹¹ Izirayel woyoo iz'aroo na Abadantaa maanoo wow k'a kaynandi. I kate a Musa do. Naŋoo maanoo ti Őelomit, Dibiri kaŋ goo Dan alkabiilaa ra ize woyoo no. ¹² I n'a dii k'a lakkal hala i ga kaa ka dii hayaa kaŋ Abadantaa meeŝennoo g'a har.

¹³ Abadantaa yee ka ŝelaŋ Musa se ka nee: ¹⁴ «Wa aroo kaŋ n'ay kaynandi fattandi jamaa kaloo se taray, borey kul kaŋ maa hayaa kaŋ a n'a har ma ŋgi kabey fur boŋoo ga, de jamaa kul ma tondi warra k'a wii.

¹⁵ Ma ŝelaŋ Izirayel borey se ka nee: «Boro kul kaŋ na nga Koyoo kaynandi, nga zunuboo g'a hanga a. ¹⁶ Boro kaŋ na Abadantaa maanoo kaynandi, ŝikka sii boraa ga wiiyandi: jamaa kul ga hima k'a warra nda tondi k'a wii. A ma tee yaw wala ganda-ize, nda a na Irkoy wow a ma wiiyandi.

¹⁷ Nda boro mo na boro kul kaŋ no kar hala a buu, ŝikka sii koyoo ga wiiyandi. ¹⁸ Boro kaŋ na adabba kar hala a buu m'a bana, hundi no

ma hundi bana. ¹⁹ Nda boro na nga gandaa boro malal, a ma banandi a ra sanda takaa kaŋ a n'a tee. ²⁰ Kayri no ma kayri bana, moo no ma moo bana, hiŋe no ma hiŋe bana. I m'a malal sanda takaa kaŋ nda a na bora a malal. ²¹ Boro kaŋ na adabba kar hala a buu m'a bana, amma boro kaŋ na boro kar hala a buu ma wiiyandi. ²² Fondo follokaa no yaw nda ganda-ize se, zama agay ti Abadantaa, war Koyoo.»»

²³ Musa ŋelaŋ Izirayel borey se, i na bora a kaŋ na Irkoy kaynandi fattandi jamaa kaloo se taray, i n'a warra nda tondi k'a wii. Izirayel borey na tee nda takaa kaŋ nda Abadantaa na Musa yaamar.

25

Hunanzam jiiri laboo se

¹ Abadantaa ŋelaŋ Musa se Sinay tondi hondoo boŋ ka nee: ² «ŋelaŋ Izirayel borey se, nee i se: <Waati kaŋ war huru gandaa ra kaŋ ay g'a noo war se, war ma laboo taŋ a ma duu hunanzamay Abadantaa maapoo ga. ³ Jiiri iddu ma saya ni faaroo ra, jiiri iddu ma ni alaneb faaroo tuurey kabey hanse, ma gandaa faari-izey hegay. ⁴ Amma jiiri iyyantoo ma tee hunanzamay jiiri, jiiri kaŋ ra laboo ga hunanzam, hunanzamay Abadantaa maapoo ga: masi saya ni faaroo ra, masi ni alaneb faaroo tuurey kabey hanse. ⁵ Masi hayaa hegay kaŋ kaŋ ka hun ni hegay kokorantaa ra ka zay, masi alaneb-izey kosu ni alaneb faaroo kaŋ tuurey kabey mana hansandi ra: a ma tee hunanzam jiiri laboo se. ⁶ Haya kaŋ laboo na hay nga hunanzam waatoo ra ma tee

meehunay, ni, nda ni banɲaa, nda ni koɲɲaa, nda goykaa kaɲ n'g'a bana, nda bora a kaɲ ga waati tee ni do,⁷ nda ni almaney, nda hoogawey kaɲ goo ni gandaa ra, nga faari-izey kul ma tee meehunay.>>

Sawalyanoo jiiroo

⁸ «Ma hunanzam jiiri iyye kabu, jiiri iyye hala cee iyye, hunanzam jiiri iyye ga sawa nda jiiri woytaaci cindi yagga (49).⁹ Woo banda ga, handu iyyantoo, jirbi woyantoo (10to), ma hilloo hēenandi ka boori, Zunubu tuusuyanoo zaaroo, hilloo ma hēenandi war gandaa kul ra.¹⁰ War ma jiiri woyguwantoo (50to) kayandi jiiri henanante, war ma gandaa borey kul sawalyanoo bayrandi. A ma tee war se Sawalyanoo jiiri, boro kul ma yee nga mayrawey ra, boro foo kul ma koy nga alkabiilaa do.¹¹ Jiiri woyguwantoo (50to) din ma tee war se Sawalyanoo jiiri. War masi saya, war masi hayey hegay kaɲ zay nda ngi boɲ. War masi alaneb faaroo hegay kaɲ tuurey kabey mana hansandi,¹² zama Sawalyanoo jiiroo no, a ma tee war se haya henanante. War ma war faari-izey ɲaa.

¹³ Sawalyanoo jiiroo woo ra war boro foo kul ma yee nga mayrawey ra.¹⁴ Nda war ga maamala, ma neere ni gandaa boro se wala ma day ni gandaa boro ga, war boro kul masi nga gandaa boro zanba.¹⁵ Nda n'ga day ni gandaa boro ga, ma laasaabu za Sawalyanoo jiiri koraa, a ma hegaa jiirey laasaabu ka neere ma ne.¹⁶ Nda jiirey boobo, hayoo ma tonton, nda jiirey kacca hayoo ma kacca, zama hegaa hinnaa nda a ga

neere ma ne. ¹⁷ War affoo kul masi nga gandaa boro zanba, ma hunbur ni Koyoo, zama agay ti Abadantaa, war Koyoo.>>

Hayey kanj Irkoy g'i noo hunanzam jiiroo ra

¹⁸ ««War m'ay hantumey ka goy, war m'ay fondawey dii, war m'i ka goy, woo ra war ga goro gandaa ra alaafiya ra. ¹⁹ Gandaa ga war noo nga gomnoo, war ga n̄aa ka kungu, war ga goro a ra nda alaafiya.

²⁰ Nda war nee: “Macin no ir g'a n̄aa jiiri iyyantoo, zama ir si saya, ir si ir faari-izey hegay?” ²¹ ay g'ay albarkaa zumandi war bon jiiri idduwantoo ra, a ga jiiri hinza faari-ize noo. ²² Nda war saya jiiri yaahantoo ra, war ga faari-ize žeenaa n̄aa hala jiiri yaggantoo ga. Hala nga faari-ize taagaa ma tee, war ma ižeenaa n̄aa.>>

Laboo kanj neerandi yeetianoo fonda

²³ ««Labu masi neerandi hala abada, zama agay wane nda gandaa, zama yawyanj ti war, boroyanj kanj kaa ka waati tee ay do. ²⁴ Gandaa kul kanj war g'a mayray, war ma fondoyanj kayandi laboo yeetianoo se.

²⁵ Nda ni armaa tee talka, de a ga baa nga ma nga laboo jeroo neere, bora kanj goo nda fondo a ma yeetandi a se ti nga boro maanaa, a ma kaa, nga armaa laboo ma yeetandi a se kanj a g'a neere. ²⁶ Amma nda bora sii nda boro kul kanj goo nda fondo kanj se a ga yeetandi, de nga hinoo ga too a ma yeetandi a se, ²⁷ a ma kabu za jiiroo kanj a neerandi, a ma haya kanj tonton a ga yeeti bora kanj se a n'a neere,

de a ga yee nga mayrawey ra. ²⁸ Nda nga hinoo si too a ma yeetandi a se, hayaa kaŋ a n'a neere ma cindi bora a kaŋ n'a day kaboo ra hala Sawalyanoo jiiroo ga. Sawalyanoo jiiroo ga, hayaa ma taŋandi, bora a kaŋ n'a neere, a ma yee nga mayrawey ra.

²⁹ Nda boro na hugu neere koyra kaŋ cete g'a kuubi ra, a ma duu fondo ka yeetandi a se neereroo ga ka koy jiiri foo. Jiiri foo no a m'a tee kaŋ ra a goo nda fondo a ma yeetandi a se.

³⁰ Nda hugoo kaŋ goo koyra a kaŋ cete g'a kuubi mana yeetandi hala jiiri faa timme, a ma cindi bora a kaŋ n'a day nda nga hayroo se, a si taŋandi Sawalyanoo jiiroo ga. ³¹ Amma koyra kanbey kaŋ mana kuubandi nda cete hugey nda gandaa saajey kul ti takaa foo. Fondo goo i se ka yeetandi, Sawalyanoo jiiroo ga, i ma taŋandi.

³² Amma Lewi borey koyrawey nda hugey kaŋ ti ngi wane, Lewi borey goo nda fondo hala abada i ma yeetandi i se. ³³ Lewi borey ra, hugu ga hin ka yeetandi ngi affoo se. Hugu kaŋ neerandi koyra ra kaŋ a g'a mayray, ma taŋandi Sawalyanoo jiiroo ga. Zama Lewi borey koyrawey hugey ga tee ngi mayraa Izirayel borey game. ³⁴ Faarey kaŋ ga Lewi borey koyrawey kuubi k'i bere si neerandi, zama ngi mayraa no hala abada.»

Garaw kaŋ nondi talka se

³⁵ «Nda ni armaa tee talka, a tilasu ni jeroo ga, m'a faaba, ba nda yaw wala boro kaŋ ga waati tee ni do no hala a ma duu ka huna ni jeroo ga. ³⁶ Masi albaha wiri a ga, masi tontoni wiri, ma hunbur ni Koyoo hala ni armaa ma duu

ka huna ni jeroo ga. ³⁷ Masi ni nooroo garaw a se ka albaha ceeci, mas'a noo meehunay ka nee a m'a bana nda tontoni. ³⁸ Agay ti Abadantaa, war Koyoo kaŋ na war fattandi Misira gandaa ra ka war noo Kanaŋ gandaa hala ya tee war se Irkoy.>>

Baŋŋa sawalyanoo

³⁹ «Nda ni armaa tee talka ni jeroo ga, de a na nga boŋ neere ma ne, mas'a dan baŋŋa goy ra. ⁴⁰ A ma tee ma ne sanda goykaw, sanda boro kaŋ ga waati tee ni do. A ma goy ma ne hala Sawalyanoo jiiroo ga. ⁴¹ Waatoo din a ma hun ni do, nga nda nga izey, a ma yee nga alkabiilaa do, nga baabey mayrawey ra. ⁴² Zama ay baŋŋey no kaŋ ay n'i fattandi Misira gandaa ra, i si neerandi sanda takaa kaŋ nda boro ga baŋŋa neere. ⁴³ Masi hini ŝenda fur a ga, ma hunbur ni Koyoo.

⁴⁴ Amma baŋŋa nda koŋŋa kaŋ n'ga kaa ka duu a, gandawey kaŋ ga war kuubi ra, gandawey din ga war ma baŋŋayan nda koŋŋayan day. ⁴⁵ War ga hin ka yaw kaŋ ga waati tee war do mo izey day, nda ngi hugu-izey kaŋ goo war do, i hayandi war gandaa ra, i ma tee war mayraa. ⁴⁶ War m'i naŋ i ma tee tubuhaya war izey kaŋ ga kaa war dumawey ga se, i m'i mayray. War ga hin k'i dii sanda baŋŋa hala abada. Amma war armye, Izirayel borey, war affoo kul masi hini ŝenda fur nga armaa ga.

⁴⁷ Nda yaw wala boro kaŋ ga waati tee ni do tee almankoyini, de ni armaa tee talka jeroo ga, de a na nga boŋ neere yawoo se wala bora kaŋ

ga waati tee ni do se, wala yawoo hugoo boro se, ⁴⁸ kaŋ a na nga boŋ neere banda ga, a goo nda fondo i m'a yeeti. Nga armey affoo ga hin ka nga hayoo bana. ⁴⁹ Nga baaba armaa, wala nga baaba armaa izoo, wala nga boro maana ga hin ka nga hayoo bana, wala nda a duu hini, a ga hin ka nga boŋ hayoo bana. ⁵⁰ A ma kabu boraa kaŋ n'a day bande za jiiroo kaŋ a na nga boŋ neere hala Sawalyanoo jiiroo ga. Nooroo kaŋ a g'a bana sii kala jiirey bande kaŋ a n'a tee. Jiirey ma taabandi nda zaari foo goy hay. ⁵¹ Nda jiiri boobo no ka cindi, a ma haya beeri yeeti hinna kaŋ nda a dayandi ra ka sawa nda jiirey. ⁵² Nda jiiri boobo mana cindi Sawalyanoo jiiroo se, a ma kabu a bande ka hinna yeeti ka sawa nda jiirey. ⁵³ A ma tee sanda goykaw kaŋ jiiri ka kaa jiiri a ga goy. Boraa kaŋ do a goo masi hini šenda fur a ga ni money cire. ⁵⁴ Nda a man'a yeetandi nda takawey wey affoo, a ma fatta Sawalyanoo jiiroo ga, nga nda nga izey. ⁵⁵ Zama agay se Izirayel borey ga tee baŋpayaŋ. Ay baŋpey no kaŋ ay n'i fattandi Misira gandaa ra. Agay ti Abadantaa, war Koyoo.>>

26

Albarkaa kaŋ ga duwandi Irkoy ganayanoo ra

¹ «War masi tooruyaŋ tee, war masi assuura kaŋ ga hima nda haya wala tondi kayandi k'a tee tooru, war masi tondi fasal k'a daŋ war gandaa ra ka sujudu a se, zama agay ti Abadantaa, war Koyoo.

² War m'ay hunanzam zaarey dii, war m'ay nongu henanantaa beerandi. Agay ti Abadantaa.

³ Nda war ga dira ay hantumey bande, nda war g'ay yaamarey dii, war g'i ka goy, ⁴ ay ga ncirney sanba war se ngi waatoo ga, laboo ga nga duuraa noo, faarey tuurey ga ize tee. ⁵ War ga taasoo kar hala alaneboo hegaa ga, alaneboo hegaa ga koy hala sayyanoo ga, war ga war nyaahayaa nya hala war ma kungu, de war ga goro war gandaa ra nda alaafiya. ⁶ Ay ga baani dan gandaa ra, war ga kani, boro kul si war dirgasandi. Ay ga hooga laaley derandi war gandaa ra. Takuba si too war gandaa do. ⁷ War ga war iberey gaaray, takuba g'i kanandi war jine. ⁸ Boro guu war ra ga zangu (100) gaaray i ra, zangu (100) war ra ga zenber woy (10.000) gaaray, takuba ga war iberey kanandi war jine. ⁹ Ay ga bere war here, ay ga war noo hayyan ka war boobandi, ay ga gaabu agay amaanaa ga war se. ¹⁰ War ga hegay zeenaa nya, war ga izeenaa fattandi itaagaa se. ¹¹ Ay g'ay gorodogoo dan war game, ay hundoo si konna war. ¹² Ay ga dira war game, ay ga tee war se Irkoy, war ga tee ay jamaa. ¹³ Agay ti Abadantaa, war Koyoo kan na war fattandi Misira gandaa ra hala war masi yee ka tee i se banna, ay na tinay-zaa-bundoo kayri hala war ma hin ka war bonney jer ka dira.

Laaliyanoo kan ga duwandi Irkoy kutayanoo ra

¹⁴ Amma nda war si hanajer ya ne, nda war si yaamarey din kul ka goy, ¹⁵ de mo nda war wanji ay hantumey, nda war hundoo konna ay

fondawey hala nongu kaŋ ra war s'ay yaamarey kul ka goy ka agay amaanaa dunbu, ¹⁶ agay mo, hayaa ne kaŋ ay g'a tee war se: ay ga hunburay, nda jomyan, nda gaaham konni kaŋ ga war moyey ŋaa ka war hundey laazaaba sanba war ga, war ga war dumiyooy say, amma a ga tee yaada, zama war iberey no m'i ŋaa. ¹⁷ Ay g'ay ndumoo bere war se: war ga karandi war iberey jine, borey kaŋ ga konna war ga kaa ka žigi ka koy war ga. War ga zuru bila nda boro ma war gaaray.

¹⁸ Nda wey kul tee war mana haŋajer ya ne, ay ga tonton ka war zukandi hala cee iyye war zunubey maaganda se. ¹⁹ Ay ga war binebeeritaraa kaŋ ti war gaaboo kayri, ay ga war beenaa tee sanda guuru, war laboo ga tee sanda alhan. ²⁰ War gaaboo ga ben yaada ra, war laboo si nga duuraa noo, gandaa tuurey si ize tee.

²¹ Nda war si yadda ay ga, war si baa war ma haŋajer ya ne, ay ga war kar cee iyye ka tonton sanda woo kaŋ war zunubey ga hima nda a. ²² Ay ga ganjihoogayan sanba war ga, i ga war izey wii, i ga war almaney halaci, i ga war hinnaa kaccandi, war fondawey ga tee saaji.

²³ Nda hayey wey kul mana war dan fondaa ra, nda war si yadda ay ga, ²⁴ agay mo si yadda war ga, ay ga war kar mo cee iyye war zunubey maaganda se. ²⁵ Ay ga kate war ga takubaa kaŋ ga faasa amaanaa se, waati kaŋ war koy lanba war koyrawey ra, ay ga wirci laala kaŋ ga bere sanba war game, war ga kaŋ war iberey kabey ra. ²⁶ Waati kaŋ ay na war jaŋandi ŋaayan, woy

boro woy (10) ga war takulaa ton alforon folloku ra, i ga war boro foo kul noo nga bagaa takulaa. War ga n̄aa, amma war si kungu.

²⁷ Nda woo kul, war mana hanjajer ya ne, war si dira ay bande, ²⁸ ay si yadda war ga, ay ga futu, agay, ay ga war zukandi mo cee iyye war zunubey maaganda se. ²⁹ War ga war iz'arey hamey n̄aa, war ga war ize woyey hamey n̄aa. ³⁰ Ay ga war tooru ganadogey halaci, ay ga war dugu diinandidogey kayri, ay ga war bukawey dan toorey kan ti bukawyan ga. Ay hundoo ga konna war. ³¹ Ay ga war koyrawey tee saaji, ay ga war nongu henanantey tee saaji, ay si yee ka maa war dugu sunnaara kaaney. ³² Agay, ay ga gandaa tee saaji hala nongu kan ra war iberey kan ga kaa ka goro a ra, ga alaabiina. ³³ War, ay ga war say gandawey ra, ay ga takuba ka war gaaray. War gandaa ga halaci, war koyrawey ga tee saaji.

³⁴ Waatoo din, laboo nanyanoo kul ra, a ga nga hunanzam zaarey tee, waatoo kan war goo war iberey gandaa ra, waatoo din laboo ga hunanzam, a ga nga hunanzam zaarey bana. ³⁵ Zaarey kul kan a nanandi, a ga hunanzam, zama a mana hunanzam war hunanzam zaarey ra waatey kan ra war ga goro no din.

³⁶ Borey kan ga cindi war ra, ay ga alkubutaray dan biney ra nga iberey gandawey ra, tuuri fita kan hewoo na zaa jindoo g'i zurandi. I ga zuru sanda takaa kan nda boro ga zuru takuba se. I ga kan ka gar boro man'i gaaray. ³⁷ I ga kan cere bon ma nee takuba k'i gaaray, ka gar boro

man'i gaaray. War si hin ka kay war iberey jine, ³⁸ war ga halaci gandawey ra, war iberey gandaa ga war gon. ³⁹ Borey kaŋ ga cindi war ra hamey ga ben ngi laybey maaganda se war iberey gandawey ra. Ngi baabey laybey mo se ngi hamey ga ben.

Irkoy ga hongga nga amaanaa

⁴⁰ Woo banda ga, i ga ngi zunubey nda ngi baabey zunubey har kaaray, tooperey kaŋ i n'i tee ya ne, nda takaa kaŋ nda i mana yadda ay ga. ⁴¹ Woo se agay mo si yadda ngi ga, ay n'i ka koy ngi iberey gandaa ra. Nda i na ngi bine beerey yeeti ganda, nda i na ngi zunubey garaa bana, ⁴² ay ga hongga agay amaanaa kaŋ ay n'a noo Yakuba se, nda agay amaanaa mo kaŋ ay na noo Isiyaka se. Ay ga hongga agay amaanaa mo kaŋ ay n'a noo Ibirahima se, ay ga hongga laboo. ⁴³ I ga hima ka gandaa naŋ hala gandaa ma nga hunanzam zaarey tee waatoo kaŋ ra a naŋandi dumawey ga. I ga ngi zunubey garaa bana, zama haya kaŋ se i wanji ay fondawey, de ngi hundey konna ay hantumey. ⁴⁴ Amma ba waati kaŋ i goo ngi iberey gandaa ra, ay si wanji ey, ay si konna ey ka benandi nda ey ka agay amaanaa kaa ir game, zama agay ti Abadantaa, ngi Koyoo. ⁴⁵ Ngi se ay ga hongu amaanaa kaŋ ay n'a tee ngi hayragey bande kaŋ ay n'i fattandi Misira gandaa ra, gandawey borey moŋey cire ka tee ngi Koyoo. Agay ti Abadantaa.»

⁴⁶ Wey ti yaamarey, nda fondawey, nda ašariyawey kaŋ Abadantaa n'i daŋ nga nda

Izirayel borey game Sinay tondi hondoo bon Musa bande.

27

Haya kaŋ ga yeetandi jere ga Abadantaa se ašariyaa

¹ Abadantaa šelan Musa se ka nee: ² «Šelan Izirayel borey se, nee i se: «Nda boro na adamizeyaŋ meefur zaa Abadantaa maapoo ga, i ga tee Abadantaa wane nda alkadaroo kaŋ kayandi. ³ Nda aru no kaŋ goo nda jiiri waranka (20) ka koy jiiri woydu (60), alkadaroo kaŋ kayandi ma tee nzorfu kaaray tamma bon woyguu (50), a ma sawa nda nongu henanantaa nzorfu tammaa. ⁴ Nda woy no, alkadaroo ma tee nzorfu tamma waranza (30). ⁵ Boro kaŋ goo nda jiiri guu ka koy waranka (20), nda aru no, alkadaroo ma tee nzorfu tamma waranka (20), nda woy no, a ma tee nzorfu tamma woy (10). ⁶ Boro kaŋ goo nda handu foo ka koy jiiri guu, nda aru no, alkadaroo ma tee nzorfu tamma guu, nda woy no, alkadaroo ma tee nzorfu tamma hinza. ⁷ Boro kaŋ goo nda jiiri woydu (60) ka koy, nda aru no, alkadaroo ma tee nzorfu tamma woy cindi guu (15), nda woy no, alkadaroo ma tee nzorfu tamma woy (10).

⁸ Nda boraa kaŋ na meefuroo zaa ga hanse ka talka alkadaroo banayanoo se, i m'a ka koy sargari juwalkaa do. Sargari juwalkaa ma alkadaroo kayandi a se. A ma alkadaroo kayandi meefur zaakaa se ka sawa nda haya kaŋ nga hinoo ga toor'a.

⁹ Nda adabbawey ra i na sargari kaa Abadantaa maapoo ga, haya kul kanj ga nondi i ra Abadantaa maapoo ga ma henan. ¹⁰ A masi barmayandi, affoo masi huru dogoo ra, ilaala masi huru ihenna doo ra, ihenna masi huru ilaala doo ra. Nda adabba foo barmayandi mo nda affoo, nga nda woo kanj huru dogoo ra ma yeetandi jere ga Abadantaa se. ¹¹ Nda adabba harramante kul kanj no kanj si hin ka hun sargari Abadantaa maapoo ga, i ma adabbaa ka koy sargari juwalkaa do. ¹² Sargari juwalkaa ma alkadaroo kayandi, nda ihenna no wala ilaala, alkadaroo kanj a n'a danj no ma cindi. ¹³ Nda koyoo ga hanse ka baa a ma yeetandi nga se, nga hayoo alkadaroo, igguu foo kul affoo ma tonton a ga.

¹⁴ Nda boro na nga hugoo yeeti jere ga, a ma tee henanante Abadantaa se, sargari juwalkaa ma alkadaroo kayandi, nda ihenna no wala ilaala no. Alkadaroo kanj sargari juwalkaa n'a danj no ma diyandi. ¹⁵ Nda boraan kanj na hugoo yeeti jere ga Irkoy se, ga baa nga hugoo ma yeetandi nga se, nooroo alkadaroo, igguu foo kul a ma affoo tonton a ga, a ma tee nga mayraa.

¹⁶ Nda boro na faari foo kaa nga almaanoo ra k'a yeeti jere ga Abadantaa se, nga alkadaroo si sawa nda kala hinnaa kanj ga hin ka saya a ra, kilo zangu hinza (300) cine orž kul ga sawa nda nzorfu kaaray tamma bonj woyguu (50). ¹⁷ Nda za Sawalyanoo jiiroo ra a na nga faaroo yeeti jere ga Abadantaa se, nga alkadaroo ma cindi nga takaa ga. ¹⁸ Amma nda Sawalyanoo jiiroo banda ga, a na nga faaroo yeeti jere ga Abadantaa se,

sargari juwalkaa ma faaroo hayoo kabu ka sawa nda jiirey hinnaa kaŋ cindi Sawalyanoo jiiroo se. A ma haya kaa alkadaroo ra. ¹⁹ Nda bora kaŋ na faaroo yeeti jere ga Abadantaa se, ga hanse ka baa a ma yeetandi nga se, nga hayoo igguu foo kul a ma affoo tonton a ga, a ma tee nga mayraa. ²⁰ Nda faaroo mana yeetandi bora se, nda a neerandi boro tana se, a si hin ka yeetandi a se koyne. ²¹ Nda faaroo taŋandi Sawalyanoo jiiroo ga, a ma yeetandi jere ga Abadantaa se sanda faari kaŋ kayandi Irkoy hinne se, a ma tee sargari juwalkey mayraa.

²² Nda a na faari kaŋ a n'a day, amma a man'a tubu, yeeti jere ga Abadantaa se, ²³ sargari juwalkaa ma alkadaroo hayoo kabu a se hala Sawalyanoo jiiroo ga. Hanoo din, aroo ma alkadaroo hayoo bana kaŋ kayandi, a ma tee haya kaŋ yeetandi jere ga Abadantaa se. ²⁴ Sawalyanoo jiiroo ga, faaroo ma yeetandi bora se kaŋ ga a dayandi, bora kaŋ bay k'a mayray.

²⁵ Alkadar kul kaŋ n'n'a daŋ ma sawa nda nongu henanantaa nzorfu kaaray tammaa. Nzorfu kaaray tamma foo kul ti garam woy cindi hinka (12).

²⁶ Adabba gunde jinaa, boro kul si hima k'a yeeti jere ga Abadantaa se, zama adabbaa gunde jinaa, Abadantaa wane nda a ka ben, a ma tee haw, wala feeji, wala hancin, Abadantaa wane. ²⁷ Nda adabba harramante no, a ga hin ka barmayandi, igguu foo kul affoo ma tonton alkadaroo ga. Nda a mana barmayandi, a ma neerandi nda nga alkadaroo.

²⁸ Haya kul kaŋ boro n'a kayandi Abadantaa hinne se, nga mayrawey ra, a si hin ka neerandi, a si hin ka barmayandi, a ma tee boro, wala adabba, wala faari nga almaanoo ra. Haya kul kaŋ kayandi Irkoy hinne se ga yeetandi jere ga Abadantaa maanoo ga, a ga hanse ka henan.

²⁹ Adamize kul kaŋ nondi hala abada Abadantaa se, si hin ka barmayandi, ŝikka sii a ga wiiyandi.

³⁰ Laboo azakkaa kul ti Abadantaa wane, a ma tee laboo dumiyoo, wala tuuri-ize, a ga yeetandi jere ga Abadantaa se. ³¹ Nda boro ga hanse ka baa haya ma barmayandi nga se azakkaa ra, igguu foo kul a ma affoo tonton a ga. ³² Alman beeri wala ibuuney azakkaa kaŋ kabandi, alman woy (10) kul affoo ma yeetandi jere ga Abadantaa se. ³³ I masi guna ka dii wala almanoo ga boori wala a si boori, a masi barmayandi. Nda a barmayandi mo, nga nda woo kaŋ huru dogoo ra ma yeetandi jere ga Abadantaa se. I masi yeetandi boro se.»

³⁴ Wey ti yaamarey kaŋ Abadantaa n'i har Musa se Sinay tondi hondoo boŋ, a m'i noo Izirayel borey se.

Songhai de Gao

Songhay, Koyraboro Senni: Songhai de Gao (Bible)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc. and BFP Velberter Mission

Language: Songhai de Gao

Contributor: BFP Velberter Mission

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

593ebd0d-f3c5-5f89-8599-37209ac56328